

SOCIALISTISK STANDPUNKT

Socialistisk baggrund nr. 2

**Et socialistisk alternativ
til den europæiske union**

Pris: 20 kr.



MARXIST  DK

INDHOLD

Forord	2
Et socialistisk alternativ til den europæiske union	4
Europas forfald	5
Frankrig og Tyskland	7
"Fort Europa"	8
Arbejdsløshedens svøbe	10
Hvorfor Maastricht?	12
Frankrig	13
Tyskland	14
Italien	15
Englands stilling	16
De mindre stater	17
Arbejderbevægelsen	17
Vil ØMU'en lykkes?	18
Kapitalistisk anarki	20
Er møntunionen mulig?	21
Er EU progressiv?	23
Marx om "frihandel"	24
For et klasse-mæssigt alternativ til den europæiske union	25
Marxister og EU	26

Forord

Denne pjeces indeholder er en marxistisk analyse af den europæiske union, EU, skrevet i 1997 af Alan Woods, der er redaktør for de engelske marxisters avis Socialist Appeal.

AW forklarer EU's historiske og økonomiske baggrund – hvordan det europæiske fællesmarked blev dannet som de europæiske kapitalisters forsøg på at komme ud over nationalstaternes snævre begrænsninger med deres begrænsede markeder. Efter anden verdenskrig, hvor USA for alvor blev en supermagt, var de små europæiske stater ikke stærke nok til at klare sig alene mod deres modstandere på verdensmarkedet. På trods af al snak om frihandel og liberalisering er der voldsom kamp om markeder mellem alle de store kapitalistiske nationer. Der har i en længere periode været en klar tendens i verden til en opsplitning i handelsblokke, domineret af henholdsvis USA, Tyskland og Japan. Hver enkelt af dem prøver nidkært at beskytte sine egne markeder og indflydelsesområder, mens de kræver større adgang til rivalernes.

EU er kapitalisternes værktøj

EU er en blok mellem de europæiske kapitalister imod deres konkurrenter på verdensmarkedet, imod de tidligere kolonier i den tredje verden og imod arbejderne i de forskellige europæiske lande. Kapitalisterne og deres regeringer bruger EU, konvergenskrav, harmonisering osv. som undskyldning for at skære ned og fjerne den velfærd, som de europæiske arbejdere har tilkæmpet sig

i de sidste 50 år. Dette er imidlertid ikke noget særligt europæisk fænomen: over hele verden gennemføres der hårde angreb på arbejdende menneskers levestandard og tilkæmpede rettigheder. Det er ikke EU, der er skyld i disse tiltag, men det kapitalistiske system, der ikke længere kan leve med de forbedringer, som arbejderne har tilkæmpet.

Marxister går imod EU, ligesom de går imod alle tiltag, kapitalistklassen bruger til at angribe arbejder-klassen med, men de forstår, at det ikke er det, der er problemets rod: med eller uden EU ville kapitalisterne skulle skære ned, og med eller uden EU vil arbejderne blive tvunget i kamp for bedre forhold.

Et forenet Europa er umuligt under kapitalismen

Et forenet kapitalistisk Europa er, med Lenins ord, en reaktionær utopi: reaktionær, fordi hvert et skridt imod mere union er det samme som flere angreb på arbejderklassens økonomiske og demokratiske rettigheder, og utopi, fordi det er en illusion at tro, at kapitalisterne nogen sinde vil kunne forenes. Kapitalismens grundlag er det såkaldte "frie" marked med behård konkurrence mellem forskellige kapitalister. Så længe økonomien går mere eller mindre godt, kan kapitalisterne fra forskellige europæiske lande godt samarbejde lidt om fælles mål, men når den økonomiske nedtur kommer, vil det blive anderledes: alle de nationale

kapitalister vil sørge for at pleje egne interesser først og se stort på fælles regler og harmonisering. Det ser vi allerede nu, hvor der er stor uenighed om mange ting i EU – hvem skal med af nye medlemslande, hvad skal være EU's fælles udenrigspolitik, hvad skal der ske med land-brugsstøtten, som kommer under pres ved en eventuel udvidelse af EU osv.

Det er lykkedes dem at gennemføre euroen for nogle lande, men de vil blive uenige om alt, hvad den medfører. Det siger sig selv, at vidt forskellige økonomier, der står på forskellige trin og trækker i hver sin retning, og som oven i købet konkurrerer med hinanden, ikke vil kunne låses fast til hinanden på den måde. Et rigtigt forenet kapitalistisk Europa kan der aldrig blive tale om - på kapitalistisk grundlag vil det altid blot være den stærkeste økonomiske magt (dvs. den tyske kapitalisme), der vil dominere de andre.

Løsningen er et opgør med kapitalismen

Der er altså intet progressivt ved EU. Selv i de tilfælde, hvor EU lader, som om de står for arbejderne interesser, er der ikke nogen reel beskyttelse. Det eneste virkelige forsvar for vores rettigheder er arbejderklassens enhed, organisation og klassebevidsthed - og dens vilje til at slås for bedre forhold. EU er ikke lavet for at sikre ordentlige forhold for Europas arbejdere, men som et våben i hænderne på de europæiske arbejdsgivere.

EU diskuterer nu bl.a. en ny forfatning eller traktat, der efter planen skal vedtages i 2004, og som (forhåbentlig) kommer til folkeafstemning i Danmark og alle andre lande i EU. Socialister vil anbefale at stemme Nej til denne forfatning/traktat, også selv om det kan betyde udmeldelse af EU for Danmarks vedkommende.

EU-tilhængerne har påstået mange gange, sidst op til afstemningen om euroen, at det ville betyde økonomisk krise, hvis der blev stemt Nej til euroen. Det vil man sikkert påstå igen op til en kommende afstemning. Nogle gange hævdes der omvendt fra Nej-siden, at EU alene er skyld i nedskæringerne på arbejderklassen, og at en udmeldelse af EU evt. ville løse dette problem. Det kan man hurtigt se ikke er rigtigt, ved at kigge på landene, der er uden for EU. For eksempel Norge, der trods økonomisk opsving i de senere år har skåret ned på velfærden. Der er også andre eksempler: Island, Schweiz, og de danske kolonier Færøerne og Grøn-land. Det er også landenes egne politikere, der sidder i EU og bestemmer nedskæringerne, og det ville de også gøre, hvis de ikke havde EU. EU er for dem mest af alt en bekvem undskyldning for at skære ned uden selv at tage ansvaret. Disse eksempler viser på den anden side også, at det ikke automatisk betyder økonomisk katastrofe for et land at stå udenfor EU.

Dette er dog ikke noget alternativ til den nuværende

situation. Løsningen på problemet er ikke bare at mel-de Danmark ud af EU og så tro, at alt bliver godt. Det ville ikke ændre noget grundlæggende ved situationen – vi ville stadig have et kapitalistisk system og de samme nedskæringer, vi ville stadig være afhængige af verdensmarkedet, og almindelige arbejdende mennesker ville stadig have lige lidt at skulle have sagt. Det centrale spørgsmål er ikke, om et kapitalistisk land er tilknyttet EU eller ikke. Det centrale spørgsmål er, om det er et kapitalistisk Europa eller et socialistisk Europa. Derfor skal fokus i kritikken af EU være på arbejderklassens selvstændige stilling og det socialistiske alternativ.

Vi kan ikke binde os til borgerlige og reaktionære og afstå fra at fremføre vores eget program. Vi forklarer åbent, at godt nok er EU udemokratisk og skadeligt for danske arbejdere og unges vilkår og rettigheder, men det er et kapitalistisk Danmark med nok så meget "national selvbestemmelse" og "uafhængighed" også! Løsningen er ikke samarbejde med borgerlige og reaktionære, men arbejderklassens enhed, organisation og kampvilje. Marxister deltager i arbejderklassens politiske partier og faglige organisationer i kampen for alle krav med selv det mindste progressive indhold og for at udbrede de marxistiske idéer som det eneste alternativ til kapitalismens hærgen. I EU-spørgsmål må man arbejde for samling mellem modstandere fra alle dele af arbejderbevægelsen om krav på et klart arbejderklassestandpunkt, og samtidig må man som marxist hele tiden tålmodigt forklare problemets egentlige rod og løsningen på det: omstyrtelse af kapitalismen og opbygning af den socialistiske orden, hvor arbejderklassen demokratisk ejer, leder og kontrollerer økonomi og stat med det formål at skabe fremgang og velfærd, så vi for altid kan sige farvel til kapitalismen med dens nedskæringer, forringelser og pres på arbejdere og unge over hele verden.

Internationalisme

Socialister har til alle tider været internationalister. Vi går ind for en europæisk union, men det skal være i form af Europas forenede socialistiske stater. Grunden til, at vi er imod EU, er ikke det, at det er en union eller et overstatsligt samarbejde. Det er, fordi EU er en kapitalistisk konstruktion, som de europæiske kapitalister har skabt imod de europæiske arbejdere. Den eneste måde at få et forenet Europa på er ved at sætte en stopper for kapitalismen i Danmark og i de andre lande og opbygge et forbund af socialistiske stater.

SJ og SK, 2002

[I dette tredje oplag er der intet indholdsmæssigt ændret. Dette medfører selvfølgelig at visse afsnit er forældede, men vi mener at den grundlæggende analyse bestemt har overlevet historiens gang. Ny udgave er under forberedelse]

Et socialistisk alternativ til den europæiske union

af Alan Woods

På verdensplan er vi vidner til fundamentale forandringer. Midt under et opsving ser vi på alle kontinenter et hidtil uhørt stormløb på levestandarden. I USA, Japan og Europa prøver den herskende klasse at sætte tiden tilbage ved at skære ned på statsudgifter, afmontere velfærdsstaten og ødelægge fremskridtene fra de sidste halvtreds år. Dette er ikke tilfældigt. Marxisterne har forklaret årsagen mange gange. I den forløbne periode er det kapitalistiske system gået ud over sine grænser. Nu bliver det nødt til at gå tilbage og opgive den gamle keynesianistiske politik med statsindgriben og styret kapitalisme. De samme økonomer, der før så staten som deres redning, ser den nu som roden til alt ondt. De har nu for sent forstået, hvad marxister gjorde klart for årtier sid en - at underskudsfinansiering på et kapitalistisk grundlag i sidste ende ville lede til en inflationsekspllosion.

De gamle miskrediterede keynesianistiske metoder førte alle steder til kæmpe underskud på de offentlige budgetter. Kapitalisterne og deres regeringer vidste, at en fortsættelse af sådanne metoder ville føre til to ting: ukontrolleret inflation og en eksplosion i klassekampen. Det er grunden til, at de overalt er besatte af tanken om at skære ned på statens udgifter. Ud fra et kapitalistisk synspunkt er der ikke noget alternativ. På nuværende tidspunkt har økonomerne den illusion, at de ved at have en lav vækstrate og kontrolleret inflation kan undgå den normale kapitalistiske økonomiske cyklus med opsving og krise. Dette er ren ønsketænkning. På nuværende tidspunkt er inflationen i de mest udviklede kapitalistiske stater relativ lav (priserne bliver ved med at stige, men i et langsommere tempo). Dette er hovedsageligt fordi efterspørgslen bliver holdt nede på grund af presset på lønningerne. Nogle priser er faktisk faldet (selvom det er en undtagelse): stålpriserne falder med 2 procent om året, og mobiltelefonpriserne falder med utrolige 20 procent om året. Dette skyldes kun delvist, at varerne er blevet billigere p.g.a. fremskridt inden for teknik og produktivitet.

Hovedårsagen er manglen på efterspørgsel og fremkomsten af overkapacitet i en hel række sektorer. P.g.a. nedskæringerne på leveforhold, arbejdsløsheden og den stagnerende efterspørgsel kan kapitalisterne ikke øge priserne på deres varer, hvilket der normalt ville ske under et normalt opsving. Dette er blot endnu et udtryk for, at det nuværende opsving finder sted på arbejderklas-

sens bekostning, ved at øge presset på arbejderne nerver og muskler med det ene formål at hive de sidste gram af merværdi ud af dem, for på den måde at øge produktiviteten og profitten. Årsag bliver til virkning og omvendt. Fordi de ikke kan hæve priserne for at få større profit, er de tvunget til at presse arbejderne for at reducere udgifterne ved produktionen. Dette nådesløse pres på arbejderens nerver og muskler for at tvinge de sidste gram af merværdi ud af dem er en af hovedårsagerne til det nuværende opsving på verdensplan. Med investeringsfirmaet J.P. Morgans ord, så "stiger produktiviteten eksplosivt på nuværende tidspunkt." (The Economist, 18/1/97.)

Men dette er på ingen måde en progressiv udvikling. Tilbage i tiden spillede det kapitalistiske system en forholdsvis progressiv rolle, idet det udviklede produktionsmidlerne med profit som drivkraft. Kapitalisterne investerede i nyt maskineri og revolutionerede konstant produktionsmidlerne. Det var hovedsageligt på denne måde, at de øgede arbejdsproduktiviteten. Men nu er det anderledes. De investerer ikke længere i produktivkræfterne, som de gjorde før i tiden, da de foretrækker at bruge deres tid på at jage nemme profitter via spil på børsen, derivater og alle former for spekulation. Den nuværende strøm af virksomhedsovertagelser har ført til en hidtil uset stigning i kapitalkoncentration og monopolisering, som forudset af Marx og vedvarende afvist af borgerlige økonomer. I de fleste tilfælde følges disse virksomhedsovertagelser ikke af nye investeringer, men tværtimod af bortsalg af værdier i de overtagne virksomheder, virksomhedsnedlæggelser og fyringer. De gigantiske monopoler beriger sig selv uden den smertefulde pligt at skulle udvikle produktionen og løbe risikoer. De plyndrer staten gennem privatiseringer, hvor den offentlige sektor bliver opkøbt til underpriser og lavet om til private monopoler. Denne galskab er ikke begrænset til de udviklede kapitalistiske lande, men er også blevet gennemtvunget i den 3. verden.

Denne udvikling har ikke ophævet den økonomiske cyklus, tværtimod har den kun givet den en mere krampagtig og voldsom karakter. Når de skærer ned på statens udgifter og presser lønningerne, skærer de samtidig ned på deres hjemmemarked og skaber på den måde nye modsætninger. Kapitalistklassen i alle lande prøver at finde en udvej ved at eksportere. Men dette er ikke en

virkelig løsnings, da de ikke kan eksportere alle sammen. Der er nogle, der bliver nødt til at importere! Kampen om at erobre selv det mindste marked har antaget en febrilsk og paranoid karakter. De store økonomiske magter er i kapløb om at overtage markeder i det østlige Asien. Men der er ikke nok til dem alle. Desuden er opsvinget i Asien allerede ved at miste pusten, i og med at de nye asiatiske producenter selv begynder at eksportere billige varer til verdensmarkedet. Kinas handelsoverskud med USA er ved at overstige Japans.

På trods af al snak om frihandel og liberalisering er der voldsom kamp om markeder mellem alle de store kapitalistiske nationer. Der er en klar tendens i verden til en opsplnitning i handelsblokke, domineret af henholdsvis USA, Tyskland og Japan. Hver enkelt af dem prøver nidkært at beskytte sine egne markeder og indflydelsesområder, mens de kræver større adgang til rivalernes.

I perioden med generelt kapitalistisk opsving der fulgte 2. verdenskrig (fra ca. 1948 til 1974) spillede den hurtige vækst i verdenshandlen og arbejdsdelingen på verdensplan en vigtig rolle i at stimulere investeringer og vækst. Men dette er ikke længere tilfældet. I den seneste periode har vi set vækst i verdenshandlen på 8 og 9 procent uden nogen nævneværdig effekt på den økonomiske vækst, som har ligget fast på sølle 2-3 procent. Denne kendsgerning alene viser den grundlæggende forskel, der er mellem den nuværende periode og perioden med opsving. Derudover er væksten i verdenshandlen de sidste to år begyndt at aftage, først ned til 4% og så til 2,5%.

På trods af den officielle optimisme er det nuværende opsving meget sårbart og ustabil. Der er store underskud overalt, og det betyder, at kapitalisterne stadig er bekymrede for den underliggende inflationsrate. Hvis økonomien virkelig kom i gang, ville de med det samme komme til at stå over for et nyt udbrud af inflation. Det er derfor Alan Greenspan fra den amerikanske nationalbank advarende om, at der er mulighed for en stigning i rentesatserne i USA i den kommende periode, som et middel til at bremse inflationen. Men en stigning i rentesatserne ville reducere profitmargenen og kunne fremprovokere et fald i investeringer og være medvirkende til starten på en økonomisk nedtur. USA var de første, der kom ind i det nuværende økonomiske opsving og bliver nu muligvis de første til at komme i krise. Opsvinget i USA har allerede været i over 6 år - ganske lang tid sammenlignet med det niveau, der ellers har været i efterkrigstiden. Det vil helt sikkert begynde at ebbe ud inden for det næste år eller to. En nedgang i USA vil få en stor indvirkning på resten af verden.

Dette falder sammen med den meste alvorlige økonomiske krise i Japan siden anden verdenskrig. Den japanske økonomi har faktisk været i krise i de sidste 5 år. Under pres fra USA og EU, som ville have Japan til at gennem-

føre en reflation så der kunne skabes markeder for amerikanske og europæiske varer, har japanerne været de eneste, der har forsøgt at bruge keynesianistisk underskudsfinansiering for at få gang i økonomien. Igennem de sidste 5 år har staten pumpet milliarder ind i den japanske økonomi. Dette har kun haft en meget lille virkning målt i øget vækst, men har ført til, at Japan nu har et kæmpe statsligt underskud. Faktisk har landet nu, hvis vi medregner underskud i lokalkommuner og amter, et større underskud end Italien. Det er langt fra sikkert, at den japanske økonomi vil kunne opretholde væksten, og en økonomisk krise i USA ville have en meget alvorlig virkning på Japan, der kæmper for at øge sine indflydelsesområder i Asien.

Hvad Europa angår, er situationen karakteriseret af lave vækstrater (ca. 2 %), høje budgetunderskud, offentlig gældssætning og hidtil uset høj arbejdsløshed - under det, der skulle forestille at være et opsving. Alle regeringer har travlt med at skære ned på statens udgifter. Men dette vil hverken gøre det muligt at opnå høje vækstrater eller at reducere arbejdsløsheden. Tværtimod. Denne politik vil kun begrænse markedet og gøre krisen dybere, når den kommer. Samtidigt har der været en enorm forøgelse af de sociale modsætninger, af kløften mellem rig og fattig, og vi har set begyndelsen til en grundlæggende ændring af bevidstheden hos alle klasser. Vi er derfor på vej ind i en helt ny periode i historien, en periode meget mere lig perioden mellem de to verdenskrige - en periode med rystelser og kriser. Ved at gå tilbage til kapitalismens klassiske model gør kapitalisterne dette uundgåeligt. Når alt kommer til alt, vil de samme betingelser skabe de samme resultater. Massestrejkerne og demonstrationerne i Frankrig, Tyskland, Italien og Belgien i den senere tid er et varsel om, hvad der kommer til at ske. Alle de europæiske lande står over for kriser på det økonomiske, sociale og politiske plan. Det er på baggrund af dette, at vi skal se spørgsmålet om europæisk samling og debatten om Maastricht og den monetære union.

Europas forfald

Fællesmarkedet blev dannet som de europæiske kapitalisters forsøg på at overkomme nationalstatens snævre begrænsninger med dets begrænsede marked. Historisk spillede nationalstaten en afgørende rolle i udviklingen af kapitalismen ved at beskytte og udvikle hjemmemarkedet. Men med udviklingen af kommunikation, teknik, videnskab, multinationale selskaber og verdensmarkedet, kom produktivkræfterne i konflikt med nationalstatens begrænsninger og den private ejendomsret til produktionsmidlerne. Kapitalismen og nationalstaten blev, fra at være en kilde til enormt fremskridt, til en kolossal lænke om benene på den harmoniske udvikling af produktionen. Denne modsigelse afspejlede sig i verdenskrigene i 1914-18 og 1939-45 og krisen i mellemkrigstiden.

Udviklingen af verdenshandlen i efterkrigstiden tillod det kapitalistiske system at overkomme sine modsætninger i

en vis periode. De enkelte nationale markeder i England, Frankrig, Tyskland og andre, var for små for de store monopoler. Fællesmarkedet blev skabt som et forsøg på at overkomme denne begrænsning. De store monopoler søgte mod et uindskrænket regionalt marked med hundreder af millioner mennesker og dernæst mod verdensmarkedet. På grundlag af det økonomiske opsving lykkedes det stort set for de europæiske kapitalister at etablere denne opreklamerede toldunion, hvor afskaffelsen af told mellem landene i fællesmarkedet og en fælles told over for resten af verden førte til en udvikling og stimulerende af verdenshandlen.

I det Kommunistiske Manifest, som blev skrevet i 1847, viste Marx og Engels, at kapitalismen, som først opstår i form af nationalstaten, uundgåeligt skaber et verdensmarked. Verdensmarkedets knusende dominans er faktisk det mest afgørende træk for den epoke, vi lever i. Intet land, lige meget hvor stort og magtfuldt, kan undslippe verdensmarkedets bevægelser. Det har været totalt umuligt at gennemføre "socialisme i ét land" i Rusland og Kina - dét er tilstrækkeligt bevis for denne påstand. Ligeså er den realitet, at begge de store krige i det 20. århundrede blev udkæmpet på verdensplan og var krige om verdensdominans.

I 1924 forudså Leon Trotskij i en genial artikel Europas forfald. Han sagde, at verdenshistoriens tyngdepunkt ville bevæge sig til Stillehavet, og at Middelhavet ("Middel-" fordi det af bl.a. de gamle romere blev opfattet som verdens midte) ville blive en betydningsløs indsø. I virkeligheden er dette allerede sket. Europas forfald, som begyndte for hundrede år siden, accelereredes under de to verdenskrige, men især i perioden efter 1945. Samtidig med at Europa gik tilbage, gik USA frem. Europa og især England var de virkelige tabere i begge verdenskrige, og USA var den virkelige sejrherre. Dette afspejlede blot den virkelige magtbalance. USA begyndte at spille med musklerne som verdensmagt allerede i 1898 gennem krigen mod Spanien, som effektivt sikrede amerikansk kontrol over Cuba. Men det mest afgørende vendepunkt var den 1. og 2. verdenskrig, hvor USA-imperialismen til sidst gik ind i kampen mod Tyskland, efter at have siddet på sidelinjen i så lang tid, at de europæiske rivaler, England og Frankrig, var gjort svage. USA endte som den øverste herre over Europas skæbne.

Det er ikke første gang i historien, at tidligere magtfulde stater er blevet tvunget til at gøre plads for mere magtfulde naboer. De græske bystater, Athen og Sparta, spillede engang en dominerende rolle, men udmattede sig selv gennem krige, og blev til sidst tvunget til at acceptere Makedoniens og siden Roms herredømme. De var for små til at fortsætte med at spille en selvstændig rolle. Efter 1945 lå Europa i ruiner, svag, splittet og forblødt. I modsætning til dette var den amerikanske industri intakt og to tredjedele af verdens guldreserver lå i Fort Knox.

England, som også var utrolig smadret, var stadig for en tid stærk nok til at kunne beholde rollen som andenviolin til den transatlantiske kæmpe, med pundsterling som reservevaluta til dollaren. Men i praksis kunne Europas lilleputstater ikke holde stand mod den amerikanske imperialismen på den ene side og stalinist-Rusland på den anden. I modsætning til situationen efter 1. verdenskrig, så tvang truslen om revolution og behovet for at bremse USSR's fremmarch Amerika til at udskrive store summer til hjælp og investeringer i Europa gennem Marshallplanen. Faktisk blev Europa sat på amerikanske rationer gennem Marshallplanen.

Denne relative svaghed var hovedårsagen til dannelsen af det Europæiske Fællesmarked. Mens den nærsynede engelske herskende klasse klamrede sig til sine drømme om imperialistisk magt, var de herskende klasser i Frankrig og Tyskland nødt til at forholde sig til den nye situation. Især Tyskland gik svækket ud af krigen med tab af en stor del af sit territorium og massiv ødelæggelse af industrien. En anden grund til dannelsen af den europæiske blok var, at den skulle være en politisk, diplomatisk og økonomisk modvægt mod USA og Japan. Alene var de selvstændige europæiske magter ikke i stand til at konkurrere effektivt med Japans og Amerikas økonomiske herredømme. Dette var en meget modsætningsfyldt udvikling - på den ene side en massiv udvikling af verdenshandlen og sænkning af toldgrænser, og på den anden side fremkomsten af store handelsblokke, der virker som nye barrierer for verdenshandlen.

Den franske herskende klasse havde lidt nederlag til Tyskland i 3 krige (1870-71, 1914-18 og 1939-45) og var derfor besat af ideen om at undgå en ny krig med Tyskland ved at knytte naboen til dem, først med den Europæiske Kul- og Ståunion og siden EF. På grund af Tysklands svaghed troede de, at de kunne blive Europas virkelige ledere - men tingene endte ikke helt som planlagt. Selv da Tyskland genopbyggede et mægtigt industrielt grundlag, forestillede den franske herskende klasse sig, at den kunne komme til at dominere Europa gennem en slags fællesstyre, hvor Tyskland kunne have den økonomiske magt, mens Frankrig kunne stå for den politiske og økonomiske ledelse. Dette er en af hovedårsagerne til, at Frankrig insisterede på at beholde kontrollen med deres egne atomvåben. I praksis er Paris/Bonn-aksen dog kun et figenblad, der knap nok kan skjule Tysklands knusende dominans.

Den franske imperialismes nederlag i Indokina og Algeriet tvang Paris til at acceptere, at de havde tabt deres imperiemagt, og at de i stedet måtte bruge deres energi på at styrke deres rolle i Europa, mens de udviklede industrien. Dette var muligt på grundlag af efterkrigstidens økonomiske opsving. Resultatet var omdannelsen af Frankrig fra en tidligere landbrugsøkonomi til en industriel magt, og i denne proces styrkedes arbejderklassen samtidigt enormt. Den samme proces med beskæring af

landbruget og vækst i proletariatet fandt også sted i Italien, Spanien og andre europæiske stater.

Selvom marxisternes grundlæggende analyser har vist sig at være rigtige, så er Fællesmarkedets vækst fra seks lande til femten og integreringen af deres økonomier gået meget længere, end vi oprindeligt havde troet. Dette har været muligt på grund af udviklingen af verdenshandlen og det generelle opsving i verdenskapitalismen i perioden 1948-74, som de alle nød godt af. Mens der var økonomisk ekspansion, var de midlertidigt i stand til at udvikle økonomien. Med en overflod af markeder, fuld beskæftigelse og en vækstrate på 5-6% p.a. havde de forskellige kapitalistiske magter råd til at lave en gentlemanaftale om at dele det voksende marked op imellem sig med kun et minimum af uro og uenighed. Godt nok nedlagde De Gaulle veto mod Englands første ansøgning om at gå med i EF, delvist fordi han mistænkte England for at være en trojansk hest for amerikanske interesser i Europa, men først og fremmest fordi Frankrig ikke ønskede nogen rivaler til sin indbildte position som hersker i Europa sammen med Tyskland. Den kortsynede engelske herskende klasse, der havde afslået at slutte sig til Tyskland og Frankrig i begyndelsen, fordi de foretrak at stille mod en indbildt verdensrolle, betalte for sin dumhed, da den kom til at se sin magt svinde ind til næsten ingenting, mens Frankrig, Tyskland og selv det tidligere tilbagestående Italien overhalede indenom.

Alt dette fandt sted med en høj økonomisk vækstrate. Dette gav grundlaget for en betydelig udvikling af produktivkræfterne for en tid. På denne baggrund var den tætte integration af de største europæiske magters økonomier til alle landes fælles interesse. Til sidst kom England med. Fulgt af de fleste tidligere medlemmer af EFTA (Den Europæiske Frihandelsaftale) - de svagere europæiske staters handelsblok, samlet af England som et succesløst forsøg på at gå imod EF. Dette skabte illusionen om en uafvendelig bevægelse i retning af et forenet Europa. Ikke desto mindre er de indre modsætninger der stadig, og de vil øges og komme op til overfladen i en periode med økonomisk nedtur. Som vi allerede har set i den seneste periode er de nationale kapitalinteresser kommet i forgrunden. EMS'ens krise i 1992 afslørede "enhedens" skrøbelige tilstand. De er nu i totterne på hinanden om, hvilke lande der skal deltage i den fælles valuta, betingelserne og tidsforløbet, og hvilke nye lande der skal have lov til at slutte sig til EU i fremtiden.

Frankrig og Tyskland

I første omgang var samlingen af Tyskland og Frankrig og de andre lande i EF et forsøg på at forsvare dem selv mod USA og Sovjet. I verdensøkonomiens epoke var de europæiske nationale økonomier for små til at konkurrere alene. Det var nødvendigt at samle ressourcerne og nå frem til en aftale om at dele et fælles marked, først for stål og kul, og siden andre produkter. Dette var en stiltiende anerkendelse af, at under moderne forhold er natio-

nalstaten blevet en reaktionær hindring for udviklingen af produktivkræfterne. Den er for snæver til at indeholde den moderne industris kolossale produktive potentiale. Der er ingen fornuftige folk, der kan indvende noget imod tanken om europæisk enhed. Men på et kapitalistisk grundlag er virkelig enhed umuligt. Som Lenin har forklaret for lang tid siden, er et kapitalistisk Europas Forenede Stater en reaktionær utopi - det vil sige, at det slet ikke kan opnås, og hvis det kunne lade sig gøre, ville det ikke være i det arbejdende folks interesse.

Faktisk var den eneste gang man opnåede et forenet kapitalistisk Europa under Hitler. Nazisterne havde for en tid held med at "forene" det europæiske kontinent under tysk herredømme. Sådant en "unions" reaktionære natur behøver ikke at blive kommenteret yderligere. Men man må forstå, at under kapitalisme er modsætningen mellem de forskellige herskende klasser sådan, at enhver union må betyde én magts herredømme over resten. På nuværende tidspunkt ser vi elementer af dette. Over en periode på årtier lykkedes det for Tyskland at opnå med økonomiske midler, hvad det ikke lykkedes at opnå i to verdenskrige - at forene Europa under den tyske imperialismes herredømme. Det er det, der er det centrale at forstå ved denne såkaldte europæiske union. Bag den enige facade eksisterer de gamle modsætninger stadig, og de vokser sig rent faktisk større.

EU er faktisk i virkeligheden en toldunion til forsvar for europæisk kapitalisme mod USA og Japan. Internt er det et delvist frit marked, som fungerer inden for visse begrænsninger, så længe medlemsstaternes (især hovedaktørernes) vitale interesser ikke bliver truet, men hvor hver eneste af de herskende klasser kæmper for sine egne interesser. Under opsvinget var de i stand til at holde sammen og endda at opnå større integration. Men når der er langsom vækst, stagnerende efterspørgsel og høj arbejdsløshed som i øjeblikket - og endnu mere i en alvorlig krise - vil alle de nationale modsætninger blive forværret, begyndende med spændingerne mellem Frankrig og Tyskland.

Det afgørende vendepunkt var Tysklands genforening. Med ét slag blev en ny og magtfuld stat skabt, med 80 millioner indbyggere, beliggende i Europas hjerte, med en kæmpe industri og utroligt militært potentiale. Her er det nødvendigt at skære igennem den officielle propaganda og de diplomatiske løgnes røgslør og se på de virkelige forhold. Selvom Tysklands genforening blev hilst velkommen i Paris og London med høflige bifald og håndtryk, så fyldte det uden tvivl de engelske og franske herskende kredse med ængstelse. Selv før dette var Tyskland klart den herskende magt i Europa, men nu truer et forenet Tysklands enorme potentiale med at oversvømme de andre fuldstændig.

Det er overraskende at se, i hvor høj grad en given stats udenrigspolitik bliver ved med at være den samme gen-

nem tiden. Det er fordi at selv gennem alle mulige ændringer af regeringer, bliver statsapparatet med hele laget af konservative embedsmænd ved med at være det samme. Det permanente bureaukrati har en tilbøjelighed til over en lang periode at opbygge en vis træghed over for ændringer. På denne måde har det største strategiske mål for Tysklands udenrigspolitik i Central- og Østeuropa - det der er kendt som "Drang nach Osten" (Fremstød mod østen) - været det samme i over hundrede år. Da de tyske imperialister ikke er tilfredse med deres økonomiske herredømme i Vesteuropa, ønsker de at genskabe deres traditionelle indflydelsesområde i Østeuropa og på Balkan. Dette er en foruroligende fremtidsudsigt for de andre europæiske kapitalister.

En samling af de tyske, tjekkiske, polske og ungarske økonomier ville udgøre et marked med 140 millioner mennesker, med et samlet BNP på 2,4 billioner dollars til at starte med. Fra et socialistisk synspunkt ville det være et ganske fornuftigt træk at samle disse økonomier som del af et Europas Forenede Socialistiske Stater, men på kapitalistisk grundlag er det ikke andet end en opskrift på konflikter. Kombinationen af den tyske industri, finans og teknik med den store mængde uddannet, billig arbejdskraft i Østeuropa ville være en alvorlig trussel mod Tysklands EU-"partnere". I en artikel med overskriften "Tysklands store baghave" viser det amerikanske magasin Business Week (3/12/97), hvor bekymrede de andre europæiske magter er over Tysklands voksende indflydelse i Østeuropa:

"Faktisk er Centraleuropa enormt præget af tysk indflydelse. Ganske forsigtigt er Europas økonomiske kraftcenter Tyskland vendt tilbage til det område, det engang ville underlægge sig med tanks. Det har overhalet Østrig og USA i at være den største investor i Centraleuropa, og deltager i utallige konsortier i Østlandene - mere end 6.000 bare i Ungarn. Tyskland er Centraleuropas mest gavmilde støtte og også deres største handelspartner, der står for mere end halvdelen af EUs samlede handel med de tolv østlande, der søger optagelse i Unionen."

"Men i virkeligheden er det i stadig stigende grad Tyskland, der sætter betingelserne for kontinentets fremtidige udvikling. 'Tyskland vil komme til at få en mere central placering i det nye Europas geografi,' siger Dominique Moïsi, næstformand for det franske institut for internationale forbindelser. Uofficielt er der også nogle franske politikere, der er bekymrede over, om en magtfuld tysk blok i et større EU vil komme til at fjerne Frankrigs indflydelse."

"Der er nogle, der frygter, at Tyskland bare har udskiftet sin tidligere militære overmagt med økonomisk og politisk dominans. Sir James Goldsmith har brugt frygten for en tyskstyret sammenslutning af de europæiske nationer som argument i sin kampagne for sit nye Folkeafstemningsparti i England. I sine taler antyder han, at britisk

tilslutning til den monetære union vil betyde suverænitetsafgivelse direkte til Helmut Kohl med hjælp fra de onde EU-bureaukrater i Bruxelles."

Selv hvis bevægelsen mod monetær union fuldbyrdes, vil det ikke betyde, at spændingerne mellem de europæiske stater bliver mindsket - tværtimod så ville det bare skærpe dem. Det kan de mest intelligente af de kapitalistiske observatører også godt forstå, som følgende citat viser:

"Det virkelige problem er, at D-marken synes at være overvurderet i forhold til de ikke-europæiske valutaer, inklusiv dollaren. Hvis Francen er overvurderet, er det fordi den er blevet hevet opad af D-marken. Det er næppe sandsynligt, at den tyske regering under disse omstændigheder ville tolerere en større ensidig fransk devaluering. Den fandt de meget mere berettigede italienske og engelske devalueringer svære nok at klare. Hvis en kommende fransk regering følger det råd, de har fået af masser af engelske og amerikanske økonomiske skribenter, om at gennemføre en ensidig devaluering, vil skaden ikke blive begrænset til EU. Der ville være fare for international valutakrig i en størrelsesorden, der ikke er set siden anden verdenskrig." (Financial Times, 12/1/96)

"Fort Europa"

EU er langt fra at være et skridt i retning af frihandel, men er tværtimod på den ene side en regional handelsblok rettet mod USA og Japan, på den anden side en alliance mellem imperialistiske magter med henblik på fælles udnyttelse af den tredje verden. Denne neokolonialistiske måde at udbytte på er ikke mindre røverisk end den åbenlyse udplyndring af kolonierne, som blev praktiseret tidligere på grundlag af direkte militært styre. Generelt set bliver de samme gamle kolonier i Afrika, Asien og Vestindien stadig udnyttet af de samme gamle blodsugere. Den eneste forskel mellem dengang og nu er, at nu praktiseres udplyndringen "legalt" gennem verdenshandlens mekanismer, hvor de avancerede kapitalistiske lande i Europa i fællesskab dominerer ex-kolonierne, hvorved de sparer udgifterne ved at herske direkte over områderne, men samtidig kan de blive ved med at hive kæmpeprofitter ud ved at bytte mere arbejde for mindre.

Europa udgør i sandhed en formidabel handelsblok, på trods af den relative tilbagegang. Faktisk er det med et hjemmemarked, der er omkring 8,4 billioner dollars værd, 20% større end USA. De europæiske kapitalisters hovedmål er netop at gå sammen for at forsøge at beskytte dette marked mod konkurrence fra amerikanske og japanske varer. Dette har vakt de amerikanske kapitalisters vrede, der for længe siden døbte EU "Fort Europa," en beskrivelse, der ikke er langt fra at være præcis. På grund af manglen på efterspørgsel i Europa (Business Week skrev for nylig om "den europæiske økonomiske fremgang, der ofte kan være svær at skelne fra en kri-

se"), så er eksport til USA blevet en vigtig redningsplanke. På grund af dollarens stigende værdi og den faldende D-mark er dette en alvorlig trussel mod de amerikanske forretningsinteresser. På den anden side vil en krise i USA komme til at ramme hårdt i Europa, måske endda starte en dyb krise. Arbejdsløsheden, der allerede nu er høj, vil stige enormt, og alle modsætningerne i samfundet vil blive skærpet.

Henry Kissinger (tidligere amerikansk udenrigsminister) er citeret for engang at have sagt: "Når jeg vil tale med Europa, hvem skal jeg så ringe til?" Dannelsen af EU giver Europas herskende klasser mulighed for at "tale med én stemme" til en vis grad (i hvert fald i teorien). Europa har været oppe at toppes med Washington over mange spørgsmål, senest Helms-Burton og D'Amatolovene, der indfører sanktioner over for ikke-amerikanske firmaer, der handler med Cuba, Iran eller Libyen. Spændingerne mellem Europa og USA er ikke forsvundet, men vil tværtimod blive større i den kommende periode. Af den grund er det næppe sandsynligt, at EU formelt vil blive opløst. De europæiske kapitalister vil prøve at holde sammen for ikke at komme til at sidde med problemerne hver for sig.

Når det er sagt, så må man også huske på, at modsætningerne mellem de forskellige europæiske stater gør det umuligt for dem bare at enes om en fælles udenrigspolitik. De voksende modsætninger mellem Frankrig og Tyskland bliver mere og mere tydelige. Da Tyskland havde brug for ekstra midler til at finansiere optagelsen af Østtyskland, tøvede de ikke med at hæve renten uden at konsultere Paris eller nogen af deres andre partnere, selvom en rentestigning var det sidste, Frankrig ønskede med den høje arbejdsløshed, de havde. På det udenrigspolitiske område spillede tyskernes rænkespil en stor rolle i at opmuntre Kroatien til at erklære sig selvstændigt, hvilket var med til at fremprovokere Jugoslaviens sammenbrud. Dette var i direkte modsætning til fransk udenrigspolitik, men Paris blev tvunget ikke bare til at acceptere det, men også til at sende tropper for at rydde op i det efterfølgende rod, mens Tyskland sad med foldede hænder og så til. Den franske imperialismes væsentligste indflydelsesområde er stadig Nordafrika og Middelhavsområdet, mens Tyskland mere ser mod øst og ønsker at få sine nye vasalstater i Østeuropa med i EU - noget der ville være en direkte trussel mod den fælles landbrugspolitik fremtid, der er af ganske afgørende betydning for de franske landbrugsinteresser.

I marts i år lykkedes det ikke for dem at enes om en fælles politik i forbindelse med Albanien. Italien og Grækenland ønskede, med støtte fra Danmark og Frankrig, at sende en stor europæisk styrke til Albanien, men et flertal af landene, med England, Sverige og Tyskland i spidsen, var imod det. Til sidst endte det med, at italienerne og grækerne sendte tropper alligevel, mens de andre holdt sig pænt udenfor.

Præsident Clintons nylige besøg i London og hans i pressen meget omtalte "venskab" med Tony Blair og den påståede genoplivelse af det "særlige forhold" mellem USA og England er heller ikke bare tilfældigheder. Washington vil gerne have en pålidelig allieret inden for EU og ser England som den mest sandsynlige - hvis ikke den eneste - ansøger til det job. Det er netop dette "forhold" mellem USA og England, der altid har gjort, at Frankrig har været mistænksom over for England, hvilket dog ikke vil forhindre dem i at nærme sig til hinanden som allierede mod Tyskland i den kommende periode.

I et forsøg på at skræmme ØMU-modstanderne på plads har Kohl endda brugt en fremtidig krig i Europa som skræmmebillede: "Europæisk integrationspolitik," sagde han, "er i virkeligheden et spørgsmål om krig eller fred i det 21. århundrede." (The Independent 3/2/96). Kohl appellerer på demagogisk vis til "internationalismen": "Vi har intet ønske om at vende tilbage til gamle dages nationalstat. Den kan ikke løse det 21. århundredes problemer. Nationalisme har allerede skabt megen lidelse på vores kontinent." (Ibid.) Det, han mener, er, at England, Frankrig og alle de andre bør droppe deres nationalisme og ydmygt acceptere den tyske kapital ledelse.

De andre har imidlertid et noget andet syn på sagerne! Et fuldstændigt modsat synspunkt blev fremsat i en bog ("Europas rådne hjerte"), der for nylig blev skrevet af Bernard Connolly, en gammel EU-bureaukrat, der har stået i spidsen for at føre ØMU'en ud i livet - han advarer om, at det kan føre til skærpe af de nationale konflikter i Europa og endda til krig, hvis man prøver at gennemføre den monetære union: "Men de franske teknokraters kynisme og de tyske føderalisters arrogante, overbærende, truende iver - for ikke at nævne Helmut Kohls storlåede ambitioner - er stadigvæk på kollisionskurs. Resultatet af en sådan kollision kan endnu ikke forudsiges præcist, men det vil blive ekstremt ubehageligt for Europas folk." Connollys dommedagssyner er overdrevne, men der er ingen tvivl om, at han som højtstående embedsmand udtrykker, hvad andre tænker. I magtens korridorer i London og Paris er der vedholdende hvisken i krogene om Tysklands hensigter. De modstridende interesser er en realitet, og de vil tørne endnu hårdere sammen, når ØMU'ens modsætninger begynder at udfolde sig i praksis.

I løbet af det sidste halve århundrede er tanken om krig nærmest forsvundet fra de europæiske massers bevidsthed, men vi må huske, at anarkisten Kropotkin for hundrede år siden pointerede, at "krig er den naturlige tilstand i Europa." Og det har historisk set også været sandt. Det er kun den særlige magtbalance, der opstod efter anden verdenskrig, der har gjort, at krig - i hvert fald mellem de store magter - har været udelukket. Men ikke desto mindre er vi nu på vej ind i en ny og urolig periode i historien. De spændinger, der er mellem USA, Japan og Europa,

ville i en anden periode allerede nu have ført til krig. Men kernevåben og andre forfærdelige og barbariske masseødelæggelsesvåben - kemiske og bakteriologiske - gør, at en storkrig mellem de store magter ville betyde gensidig udslettelse, eller i det mindste så store skader for alle parter, at krig må synes at være en utiltalende løsningsmulighed, med mindre man er en vanvittig og uafbalanceret, gal general.

Men ikke desto mindre har vi krigen i Bosnien som en påmindelse om, hvad der kan ske, hvis arbejderklassen fejler i sin historiske mission: at ændre samfundet. Kohls advarsler har på den måde en vis symptomatisk betydning. I den urolige periode, der ligger foran os, vil de europæiske arbejdere få mange muligheder for at ændre samfundet. Men hvis det ikke lykkes for dem, kan vi på et tidspunkt komme til at opleve en bevægelse i retning af reaktion. Det er meget usandsynligt, at det vil blive i form af et klassisk fascistisk regime som i 20'erne og 30'erne. Den herskende klasse brændte fingrene på Hitler og Mussolini. De vil ikke overlade statsmagten til en eller anden fascistisk galning igen. Men det er meget muligt, at de vil prøve at oprette en slags bonapartistisk styre - et militært politidiktatur ligesom Pinochets i Chile. Under moderne forhold kan sådan et styre få en yderst voldsom karakter. I en situation med ekstrem krise kan det teoretisk set ikke udelukkes, at dette kan føre til krig i Europa, selvom det dog er usandsynligt. Men det at Kohl offentligt har udtalt, at han ser det som en mulighed - og Juppé har sagt noget lignende - det viser, at der er ved at ske en fundamental ændring i situationen. Under de nuværende forhold er det dog ikke krig mellem de europæiske stater, der er udsigten, men derimod klassekrig i alle lande i Europa.

Arbejdsløshedens svøbe

"Det eneste, en fattig mand har, er sine hænders styrke og dygtighed; og at hindre ham i at udnytte dette....er en direkte krænkelse af denne hans mest hellige ejendom." (Adam Smith)

I den græske mytologi var der en person, der hed Prokrustes - han inviterede sine gæster til at overnatte i en seng, som havde den særhed, at den kun ville tage imod folk, der passede præcis ind. Så for at være sikker på, at gæsterne passede, havde værten den kedelige vane at skære deres arme, ben og hoveder af, så de fik den rette størrelse! I den nuværende epoke er det kapitalistiske system ligesom Prokrustes' seng. Den utrolige udvikling af produktivkræfterne, der har været efter anden verdenskrig på grundlag af fremskridt inden for industri, videnskab og teknologi, har opbygget en enorm produktionskapacitet, som det eksisterende marked ikke kan opsluge. Overalt er der for stor kapacitet - for meget stål, for mange biler, for mange mikrochips, endda for meget mad. Så hvorfor skulle man investere i at udvikle ny kapacitet? Tværtimod, så er det nødvendigt at skære ned, at lukke virksomheder, stoppe produktionen og endda

betale folk for ikke at producere. Fabrikker bliver lukket på stribe, millioner af mennesker mister deres job; hele samfund lægges øde. Præcis som i Prokrustes' seng.

Det oprindelige europæiske fællesmarked var beregnet for kul og stål. Kulindustrien er nu blevet decimeret i det ene land efter det andet. Nu er det stålet, der står for tur. I 1984 var der 450.000 job i den europæiske stålindustri. Nu er der kun 250.000, og dette tal vil blive reduceret yderligere i fremtiden. Man siger, at der er overkapacitet inden for stålbranchen. Men ikke desto mindre er stål jo stadig nødvendigt for byggeri og masser af andre produktive aktiviteter. Hvis man ser på det ud fra, hvad samfundet har behov for, kan der slet ikke være tale om at have for meget stål. Vi har helt sikkert brug for mere af det. Men ser man det fra den kapitalistiske produktions profithungrende synspunkt, så er der for meget stål, og også for meget af mange andre ting. Dette er logik for galninge, men det er præcis den form for logik, det kapitalistiske EU bygger på, og af den grund kan det aldrig komme til at fungere i arbejderklassens interesse.

Den europæiske kapitalismes krise afspejles af den organiske arbejdsløsheds tilbagekomst. På trods af at økonomien er i "bedring", er der officielt over 18 millioner arbejdsløse i EU, selvom det reelle tal er oppe omkring de 30 millioner. Tyskland har det højeste arbejdsløshedsniveau, siden Hitler kom til magten. Arbejdsløsheden i Frankrig er på over 3 millioner. Den bølge af usikkerhed, der er en følge af den høje arbejdsløshed, virker ikke bare ind på arbejderne, men også på middelklassen og endda på nogle folk på højere poster:

"Usikkerheden skyller ind over de europæiske middelindkomstfamilier," skriver Wall Street Journal, "mens det bliver sværere og sværere at beholde sit job og endnu sværere at finde et nyt... Mange virksomheder gør deres organisatoriske opbygning fladere, og derved fjernes hele lag af middelindkomstjob. Fabriksejerne flytter mere og mere produktion til udlandet for at kunne konkurrere på det globale marked, hvor der bliver flere og flere billige og mere fleksible konkurrenter. Job i den offentlige sektor forsvinder, når regeringerne prøver at skære ned på de store underskud og de statsejede selskaber forbereder sig på at privatisere og møde nye udfordringer fra konkurrencen på markedet. Der er hele firmaer, der omstruktureres gennem sammenlægninger, hvilket efterlader titusindvis af ledige arbejdere. Aldersdiskrimination finder også ofte sted, så jobmulighederne for millioner af arbejdere begrænses, eftersom flere og flere ansøgere over 40 år bare skubbes tilside." (Wall Street Journal, 19/6/96).

På nuværende tidspunkt er der officielt 18 millioner arbejdsløse i EU. Men rent faktisk er dette tal forkert, for i praksis underdriver de officielle arbejdsløshedstal den virkelige situation utroligt meget. Det reelle tal er mindst dobbelt så stort som det officielle skøn. Og det, vi må

huske på, er, at det er under et opsving, at vi har dette høje arbejdsløshedsniveau. I USA, hvor man ellers praler af at have succes på beskæftigelsesområdet, ødelagde de største firmaer faktisk fire millioner job mellem 1990 og 1995 (en fjerdedel af det samlede antal). Disse nedlagte job er stort set blevet erstattet af deltidsjob, for det meste dårligt betalt, i servicesektoren (såkaldte "McJobs"). For at få det hele til at løbe rundt må mange amerikanske arbejdere have to eller tre job og arbejde mange timer, hvilket selvfølgelig tærer enormt på både helbred og familieliv. På alle niveauer er der stor nervøsitet og usikkerhed og meget stress.

I løbet af de sidste seks år har Tyskland, Frankrig og England ødelagt 16-17 procent af det samlede antal job inden for fremstillingsvirksomhed. Visse industrier er blevet fuldstændigt decimeret. For eksempel beskæftigede den tyske tekstil- og læderindustri i 1979 550.000 arbejdere. I 1994 var tallet faldet til 180.000. I Frankrig var der 270.000 arbejdere ansat i forsvarsindustrien i 1982. Dette antal faldt til 90.000 i 1993, og der er stadig 25.000-50.000 mere, der skal afskediges. (The Economist, 23/1/96)

Vi ser nu permanent massearbejdsløshed i alle lande i EU. Og hvad mere er, så har mere end 40% af de ledige været uden job i mere end et år. Det er som en forfærdelig epidemi, og som alle epidemier så rammer den stort set alle samfundslag. Selv funktionærer og højtuddannede, der tidligere så sig selv som immune over for den slags, bliver nu også ramt. Den ovenfor citerede WSJ-artikel bringer også en udtalelse fra Wyn Nystrom, der er leder for Bruxelles-afdelingen af PCM Europe: "Det er slut med at have sikkerhed for livsvarig beskæftigelse - det er fortid. Usikkerhed har erstattet udsigten til en tryk alderdom. To tredjedele af de nuværende mellemlederjob i Europa vil forsvinde."

En mand eller kvinde på over 40 år, der mister sit job, ved, at han eller hun nok aldrig får et rigtigt job igen. Men det er ungdommen, der får de værste af arbejdsløshedens virkninger at føle, med alt hvad det fører med af sociale bivirkninger som stofmisbrug, hærværk og kriminalitet. I Spanien er næsten halvdelen af de unge under 24 arbejdsløse. I Italien og Frankrig er det mere end hver fjerde.

Kansler Kohl lovede at få halveret den tyske arbejdsløshed inden år 2000. Den socialdemokratiske regering i Sverige sagde det samme. Chirac blev valgt på løftet om en mindre fransk arbejdsløshed, og i Spanien lovede Aznar, at 1997 ville blive et "job-år." Som en kommentar til dette skrev The Economist: "Hidtil har alle de mange løfter stort set ikke ført til noget. Der er mere end 18 millioner, der leder efter job i EU. Tysklands arbejdsløshed er på 4,5 millioner, selvom de store tyske virksomheder ellers er i bedring. I Frankrig er den på over 3 millioner. Disse tal er ganske forfærdelige: i hvert opsving har

man ikke været i stand til at genvinde, hvad man havde tabt til arbejdsløsheden under den forudgående krise." (Fremhævet af mig, AW)

På trods af, hvad Göran Persson har lovet, så er den svenske arbejdsløshed, hvis man inkluderer folk i jobtræning og lignende, på 13,3%. Irland, der ellers præsenteres som en stor økonomisk succes og endda som en "europæisk tigerøkonomi," har officielt 11,7% arbejdsløse. Selv i Holland, hvor det officielle tal "kun" er 6,2%, er det meget værre end som så, eftersom den reelle beskæftigelse er udregnet til kun at være 62% af den erhvervsaktive befolkning, hvilket betyder, at der er mange, der helt har forladt arbejdsmarkedet. I England har hver tredje været ude for at være arbejdsløs i perioder siden 1992. Denne situation har sammen med meget lave vækstrater ført til store gældsproblemer og enorme budgetunderskud.

Hvad er det for midler, de europæiske kapitalister vil bruge for at mindske arbejdsløsheden? De vil skære i de sociale ydelser og arbejdsløshedsunderstøttelsen for at tvinge de arbejdsløse til at tage underbetalte job; fjerne alle begrænsninger for kapitalisternes ret til at fyre folk ("større arbejdsfleksibilitet"); øge antallet af deltidsjob uden beskyttelse og med lave lønninger, på bekostning af reelle job. I Spanien er der på nuværende tidspunkt omkring 30%, der har sådanne job, deriblandt mange unge, der er blevet tvunget til at tage dem af mangel på andre muligheder siden 1980'erne. Eftersom de ikke har nogen form for sikkerhed eller beskyttelse, vil de blive de første, der bliver fyret, når efterspørgslen falder.

De strenge Maastricht-krav til økonomien var en anerkendelse af, at der vil blive en ren inflationsekspllosion, hvis Europa fortsætter med de nuværende evigtstigende underskud og offentlige gældsposter. I Italien er den offentlige gæld allerede over 125% af BNP; i Belgien er den 130%, i Tyskland og England mere end 60%, og p.g.a. de lave vækstrater bliver denne gæld ved med at vokse. Hvis det var lykkedes de europæiske kapitalister at opnå vækstrater på 6-8% p.a., så ville de have kunnet bære deres statsudgifter, men de kriselignende væksttal, der er i Europa på trods af opsvinget, har tvunget kapitalisterne til at tage deflationære midler i brug. Kæmpe nedskæringer er på dagsordenen overalt, hvor de europæiske stater kæmper med at få styr på deres budgetter. I virkeligheden er de fanget i en fælde. Hvis de skærer ned på statsudgifterne og arbejderklassens levestandard, så skærer de også i markedet, hvilket igen mindsker væksten og bereder vejen for en altødelæggende krise, måske endda et nyt 1929. De står over for et uløseligt dilemma.

Det er det, den kapitalistiske krise betyder, og det er det, venstrereformisterne ikke kan forstå. De længes efter keynesianismen, efter at øge de offentlige udgifter, men det har det kapitalistiske system ikke råd til, og det ville

føre til kronisk inflation. Den eneste mulighed, de har, er at gennemføre nedskæringer på levestandarden og velfærdsstaten. I den kommende krise vil de europæiske stater finde sig selv viklet ind i håbløse modsætninger, hvor hver af dem prøver at finde en løsnings på de andres bekostning. EU vil blive lammet af krise.

Hvorfor Maastricht?

I kapitalen har Marx allerede forklaret, at gennem kredit går kapitalismen ud over sine naturlige grænser, idet den for en kort tid udvider markedet, men så bare underminerer det på et senere tidspunkt. I sidste opsving i perioden 1982-90 brugte de kredit og offentlige midler til at undgå krise. Fra et kapitalistisk synspunkt var det uansvarligt. Keynes' klassiske politik var at poste offentlige penge ud for at komme ud af en krise. At bruge sådanne metoder under et opsving var ikke tidligere set, og det viste hvor bange de var for de politiske og sociale konsekvenser, en krise kunne få. Faktisk lykkedes det dem blot at udskyde krisen i to år, hvor den så bare blev endnu dybere og længere. På nuværende tidspunkt kan de ikke ty til den slags metoder. Det står faktisk omvendt til. Den store gæld - offentlig, privat, og i virksomhederne - skaber stadig problemer. Det er derfor de har droppet deres venlige maske og afsløret kapitalismens sande kolde og rovlystne ansigt under "den solide økonomis" og "de balancerede budgetters" hellige banner, som er Maastrichts kampbråb.

I deres desperation for at finde en vej ud af krisen svinger kapitalisterne rundt, de støtter først den ene politik, så den anden. De forstår ingenting, og forudser ingenting. Sidst i firserne troede de at opsvinget ville blive ved for evigt. De forudså ikke krisen i 1990, eller det efterfølgende opsving. Efter at have benyttet sig af keynesianismen i perioden med opsving, blev de til hengivne fortalere for monetarisme i firserne. Men i praksis har monetarismen allerede vist sig at have spillet fallit. The Economist skrev for nyligt, at de regeringer, der havde været mest entusiastiske for den monetaristiske politik i 1980'erne (Japan, Finland, Schweiz), alle var endt med det største rod bagefter. Det samme vil ske med Maastricht. De skærer så hårdt ned på markedet, at de kan ende med en dyb krise, uden at have oplevet et ordentligt opsving.

Maastricht-traktaten handler ikke om en samling af Europa, men er blot en undskyldning for at gennemføre angreb på levestandarden og de offentlige udgifter. Den samme politik bliver ført af alle andre kapitalistiske regeringer, inklusiv USA, som - så vidt vi ved - ikke har prøvet at få optagelse i ØMU'en endnu. Den egentlige grund er at det er brændende nødvendigt at mindske den meget store offentlige gæld, som opsluger en uforholdsmæssig stor del af samfundets velstand, og som gnaver løs på systemets indre. Den offentlige gæld i Italien er ikke mindre end 120 % af BNP, og i Belgien er det 130 %. Disse tal er ikke før set i fredstid. Det kan ikke blive

ved. Tilbagebetalingen af gælden sluger en stor del af det nationale budget. Uden disse tilbagebetalinger ville de fleste lande have et overskud på deres budget. Dette faktum alene viser den enorme vækst i spild og parasitisme, som er en uadskillelig del af den moderne kapitalisme.

Disse tal forklarer den ubarmhjertige nedskæringspolitik, som alle regeringer praktiserer over for statsudgifterne. Det er ikke et produkt af ondskabsfuldhed eller lune, som nogle folk forestiller sig, men udspringer af modsætningerne i selve det kapitalistiske system. Kapitalisterne står over for et valg mellem pest eller kolera. På den ene side vil de, hvis de tillader underskuddene at fortsætte, komme til at stå med et ukontrollabelt inflationsproblem i fremtiden. På den anden side vil nedskæringerne på de offentlige udgifter udhule markedet og gøre krisen dybere. På trods af det har de valgt at satse alt på nedskæringer. Dette verdensomspændende fænomen er, hvad der ligger bagved Maastricht. Det kapitalistiske system er gået ud over sine grænser, og er nu tvunget til at skære ned, selvom der er fare for ubehagelige konsekvenser. Dem der ikke forstår dette, vil aldrig komme til at se Maastrichts sande betydning, eller komme med et rigtigt alternativ til det.

Da Maastricht kom frem i 1992 var alle regeringerne og økonomerne ellevilde. På det tidspunkt sagde vi, at Maastricht var dødfødt, at det ikke ville komme til at fungere. Hvordan har den forudsigelse vist sig i praksis?

Problemet er at de europæiske kapitalister arbejder hen imod en samling på et tidspunkt, hvor de generelle økonomiske omstændigheder peger i den stik modsatte retning. Hvis de kunne få en vækst på 5-6 %, som de havde under det store opsving, så kunne de gennemføre den monetære union uden de store problemer. Men med en vækstrate på 2-3% eller mindre, er det umuligt. Det, der ligger bag ønskerne om "fleksibilitet", er forsvaret for de nationale interesser i hver stat. Hvis de bliver enige om en fælles mønt, vil de blive uenige om alt, hvad den medfører. Udover det er der tusind andre konflikter - rejser over grænserne, pas, immigration o.s.v.

Alt det viser, at en føderal europæisk stat på kapitalistisk grundlag er udelukket. Specielt i en situation med økonomisk krise på verdensplan, hvilket er uundgåeligt inden for de næste to år eller lignende, vil alle modsætningerne træde frem i forgrunden. Det er usandsynligt, at EU vil gå helt fra hinanden, eftersom alle landene har behov for at forsvare deres markeder imod USA og Japan. De bliver nødt til at "hænge sammen eller hænge hver for sig". Men bevægelsen hen imod europæisk samling vil ende i et hav af nationale konflikter og mundhuggeri. De europæiske kapitalister bliver nødt til at tage til takke med en række af bilaterale aftaler og skiftende alliancer, hvor Tyskland vil se mere mod øst og Frankrig bevæge sig tættere på England og de svagere europæiske stater i et

forsøg på at skabe modvægt mod Tysklands voksende magt. En sådan situation vil være meget ustabil, og give mulighed for alle mulige slags eksplosive hændelser.

Det er det, som de borgerlige økonomer ikke regner med. For dem er det som et matematisk problem eller som et spil skak. De er afskåret fra livets realiteter, og specielt fra klassekampen. Der har allerede været strejker og generalstrejker i det ene land efter det andet. Dette markerer den europæiske arbejderklassens begyndende genopvågning. Det er det, der er det vigtigste at forstå.

Nedskæringspolitikken er allerede begyndt. I slutningen af 1997 vil Frankrig på bare tre år næsten have halveret sit budgetunderskud, målt i procent af BNP. Italien vil have reduceret det med intet mindre end 2 femtedele på en periode på fire år. I Sverige, velfærdsstatens tidligere bastion, var budgetunderskuddet 12% af BNP, for kun tre år siden, men nu er det nede på 3%. Fra det kapitalistiske systems synspunkt repræsenterer dette et "fremskridt", men for masserne betyder det en ubehagelig nedslagning af levestandard og livsbetingelser. De sociale konsekvenser af dette kan alle nu se, undtagen de mest tykhovedede dele af borgerskabet. The Economist skriver: "Disse anstrengelser har hjulpet til med at skabe et uhyggeligt landskab med lav vækst, svag profit og social spænding." (The Economist, 18/1/1997)

Hvis de strenge Maastricht-krav bliver ført ud i livet, vil det betyde, at arbejderne må acceptere nedgang i løn eller arbejdsløshed, eller begge dele. Det vil være enden på den velfærdsstat, som de sidste to generationer er blevet vant til, i Tyskland, Frankrig og Italien. Det vil blive enden på den halvciviliserede tilværelse, som arbejderbevægelsen har vundet i de sidste fire eller fem årtier, og fattigdommens og usikkerhedens genkomst. Men denne politik udspringer ikke kun af den monetære unions logik, som EU-modstanderne gerne vil have os til at tro. Faktisk er det allerede blevet påbegyndt i England, på trods af, at de største politiske partier i England offentligt udviser modstand mod "Maastricht."

De tyske, franske og belgiske arbejdere kaster et kort blik på forholdene på den anden side af Kanalen og siger "Det er ikke noget for os!", men med Maastricht som undskyldning prøver de europæiske kapitalister at skrue tiden tilbage til, hvad der fra deres classesynspunkt ser ud til at være en guldalder med "solide finanser" og balancerede budgetter - tiden før første verdenskrig! Fra et kapitalistisk standpunkt er det en logisk holdning. Eller rettere, for at citere Shakespeares Hamlet: "Der er mening i galskaben." En sådan politiks virkning vil være at skærpe alle modsætningerne og fremprovokere en ren eksplosion i klassekampen i det ene land efter det andet. Faktisk er dette allerede begyndt, som de sidste to års strejker og demonstrationer i Frankrig, Tyskland, Italien og Belgien har vist. Men det er kun begyndelsen.

Frankrig

Den franske højrefløjssammenbrud under valget har chokeret det internationale borgerskab. Det havde de ikke regnet med, og slet ikke at venstrefløjens sejr ville blive så stor, at den ændrede højrefløjens største flertal i Nationalforsamlingen i 150 år til et stort flertal for socialisterne og kommunisterne. Dette resultat er, sammen med de borgerliges kæmpenederlag ved valget i England, et klart tegn på, hvor let situationen i samfundet kan ændre sig - vi ser det gennem store svingninger i den "offentlige mening", fra venstre til højre og tilbage igen. Det åbner op for en ny og stormfuld periode i den franske historie - Frankrig, som Marx sagde var det land, hvor klassekampen altid blev kæmpet til ende.

Under den belastning, det er at prøve at være på højde med Tyskland, er fransk kapitalisme begyndt at bryde sammen. I virkeligheden er Frankrig langt svagere end Tyskland. Frankrig har ikke den samme industrielle basis. Væksten er ynkværdigt langsom - kun 1,3% i 1996, og arbejdsløsheden er cirka 13%. Alligevel er det ikke muligt at nedsætte renten for at hjælpe den økonomiske vækst, fordi det er nødvendigt at francen er på linje med D-marken. "Franc fort" (den stærke franc)-politikken har skærpet den franske industris problemer, der allerede er store, og gjort krisen dybere. Det er præcis hvad Maastricht-politikken betyder! Den offentlige sektors underskud blev vurderet til 4% af BNP, i slutningen af 1996. Budgettet for 1997 inkluderer en nedsættelse af skatten for at opmuntre til vækst, men på samme tid er de offentlige udgifter fastfrosset. På denne basis vil reduktionen af underskuddet blive minimal, alligevel insisterer Chirac på, at han vil komme ned på de 3%, som er Maastrichts mål. Hvordan vil han gøre det? Ved at tage pengene fra salget af det franske Telecom med i regnestykket. Men dette trick ændrer ikke den underliggende stilling, da det kun er et engangsbetrag, hvorimod underskuddet er permanent og strukturelt. På den anden side er fastfrysningen af de offentlige udgifter en rigtig nedskæring, noget som de sidste år har været ukendt i Frankrig.

Venstredrejningen ved valget blev forberedt af en bølge af faglige kampe. Ved en-dagsstrejken, hvor fem millioner offentligt ansatte protesterede mod en lovet fastfrysning af lønnen, bakkede et stort flertal af befolkningen dem op. The European (12/10/95) skrev, at "en meningsmåling i avisen Le Parisien viste, at 57% af den franske befolkning gik ind for strejken, og kun 26% var imod." Dette viser begyndelsen til en forandring af stemningen i det franske samfund. Det samme fænomen kunne man se et år senere, ved den fantastiske strejkebevægelse i december 1996. Lastbilchaufførernes strejke var en forbløffende bevægelse, der afslørede den kolossale magt, der ligger i arbejdernes hænder. Alene denne gruppe var i stand til at lamme den franske økonomi (og også resten af Europa) og få regeringen ned på knæ. Selvom lastbilchaufførerne traditionelt ikke er blandt de mest bevidste i

arbejderklassen, viste de stor kampånd, militans og målbevidsthed, og de fik deres hovedkrav igennem. Hvad der er vigtigere er, at tre fjerdedele af befolkningen støttede dem på trods af det besvær, strejken førte med sig. På samme måde udtrykte de fleste udenlandske chauffører sympati og solidaritet med deres franske brødre, selv om strejken skadede dem.

Som resultat af bevægelserne nedefra begynder der nu at ske forandringer i fagforeningerne. Force Ouvriere blev dannet som en højrefløjssudspløtning af det kommunistiske CGT og var faktisk en firmaernes fagforening. Men pres nedefra har skubbet den ind i en militant position, faktisk til venstre for CFDT og CGT under den offentlige sektors strejker i december 1995. I modsætning til dette er CFDT, som har været på venstrefløjens siden 1968, nu gået til højre. Men dette provokerede faktisk en stor venstrefløjssopposition i CFDT's rækker, som er blevet organiseret under Tous Ensemble-gruppen ("Alle sammen"-gruppen). Det viser begyndelsen til en proces med interne stridigheder, som vil ske i alle fagforeninger i den periode, der nu åbner sig. Polariseringen til venstre og højre i samfundet vil før eller senere komme til udtryk i arbejderbevægelsens rækker.

Chirac valgte at gå til valg tidligt, selvom han havde et stort flertal i parlamentet (464 mandater ud af 577 i Nationalforsamlingen), i håb om at sikre fem år mere ved magten, så han kunne gennemføre sin upopulære nedskæringspolitik. På trods af de eksplosive konklusioner som flyder fra det, er den herskende klasse i Frankrig desperat for at beholde deres position som andenkommando i Europa - de farer af sted for at holde trit med deres mere magtfulde nabo, mens de sveder og bander af forpustelse. Men på trods af at de prøver at udvise enhed, er hele processen fyldt med modsætninger. Det bliver mere og mere tvivlsomt om Frankrig vil være i stand til at komme med i ØMU'en overhovedet. Forholdet til Tyskland er anstrengt på trods af al snakken om en Paris/Bonn-akse. En tysk embedsmand blev forleden citeret for under den franske valgkamp at have sagt: "Hvis bevægelsen viser sig at være stærkt imod reformpolitik (d.v.s. imod flere nedskæringer, AW), bliver vi nødt til at spørge, hvilken vej det er, den franske regering vil gå." (Business Week, 515197)

Socialisternes hurtige fremgang har taget pusten fra de herskende partier og de udenlandske "eksperter", som havde brokket sig over at Chirac ikke havde været ivrig nok med at skære ned på levestandarden, i kampen for det hellige Maastricht. I virkeligheden var det en helt forudsigelig udvikling. Men Chirac havde ikke andre muligheder, for hvis han havde ventet et år, ville situationen have været endnu værre. Det franske valg afslørede, måske mere end det engelske, den meget omskiftelige stemning, der er i samfundet nu. Specielt middelklassen er karakteriseret ved store sving til venstre og højre og tilbage igen. Som Lenin forklarede for længe siden, er

det et af symptomerne på en dyb krise i samfundet. Dele af den herskende klasse i Frankrig taler allerede om revolution, f.eks. den tidligere gaullistiske indenrigsminister, Charles Pasqua, der i november sidste år følte sig helt hensat til år 1789 og sagde "Vi er på kanten af oprør."

Tyskland

I et forsøg på at reducere Tysklands offentlige sektors underskud fra 4% til 2,5% (et endnu lavere underskud end de 3% som Maastricht kræver), fremlagde Kohl et program med nedskæringer på 70 mia. DM, inklusiv 2,5% nedskæring i føderalt forbrug i tilgift til andre nedskæringer på regionalt niveau. Blandt forslagene var der en fastfrysning af arbejdsløshedsunderstøttelse, nedskæring af hjælp til udgifter til medicin og reduktion af folkepensionen. Der var også langsigtede forslag om at forhøje pensionsalderen for kvinder, fra 60 til 65. Som om dette ikke var nok, blev der forslået en række forandringer i Tysklands ansættelseslove, med det mål at nedsætte arbejdsgiveres udgifter og give dem større frihed til at fyre arbejdere, og reducere sygedagpengene fra 100% af normal løn til 80%.

De kapitalistiske regeringer begår altid den fejl at forveksle arbejderklassen med ledelsen af fagforeningerne og arbejderbevægelsen. Da Kohl proklamerede sit nedskæringsprogram, svarede de tyske fagforeningsledere igen ved at indkalde til en national massedemonstration d.15 juni 1996. Det var faktisk den største demonstration siden før Hitler kom til magten, med omkring 350.000 arbejdere marcherende i Bonns gader. Men, som det jo typisk sker, forsøgte lederne at dæmpe utilfredsheden og uskadeliggøre bevægelsen ved at omdanne den til en slags karneval med øl, pølser og balloner. Repræsentanterne for kapitalisterne kunne ikke tilbageholde deres jubel, de fik sig et godt grin og fortsatte så med deres nedskæringer. Det er den måde, de internationale fagforeningsledere typisk opfører sig på. Selv når de bliver tvunget og presset af deres medlemmer til at kalde til demonstration, gør de alt, hvad de kan, for at begrænse og udvande bevægelsen. Som altid indbyder svaghed til aggression. En sådan opførelse, (som de af uforklarlige grunde opfatter som "realisme"), indgyder kun arbejdsgiverne mere mod til at fortsætte med angreb på arbejderklassen.

Under alle omstændigheder fejlbødte lederne totalt situationen og den virkelige stemning "på gulvet". I virkeligheden havde de "realistiske" ledere ingen fornemmelse for hvad der foregik blandt de almindelige arbejdere. Ikke engang tillidsfolkene afspejlede den vrede og bitre stemning, som langsomt havde ophobet sig i arbejderklassen. Den blev udløst i en spontan bølge af uofficielle strejker, da man ville nedsætte sygelønnen fra 100% til 80% af den normale løn, et angreb på en af de vigtigste sejre, den tyske arbejderklasse har vundet. Kohls bekendtgørelse blev mødt med en eksplosion blandt de

menige arbejdere, som gjorde både arbejdsgivere og fagforeningsledere totalt mundlamme. Det var arbejderne på Mercedes Benz, som startede det hele, da ledelsen på fabrikken tidligt i oktober gjorde det klart, at det var deres intention at gennemføre kravet om en nedsættelse af sygelønnen. Det førte omgående til proteststrejker, og Mercedes Benz blev tvunget til at trække sig tilbage. Der var massedemonstrationer blandt stålarbejderne i syd-vest og i Nordrhein-Westfalen. Det mest interessante at bemærke her, er at der blandt tyske arbejdere indtil nu ikke havde været tradition for uofficielle strejker. Men det ændrede sig meget hurtigt. Den stemning, der fandtes blandt arbejderne, blev betegnet således af Tom Adler, tillidsrepræsentant på Mercedes Benz i Stuttgart:

"Presset kom nedefra. Straks efter ledelsen på fabrikken havde annonceret gennemførelse af 80%-reglen, gik morgenholdet i strejke. Det var en spontan bevægelse, som ikke var organiseret af IG Metall eller den lokale tillidsmandsgruppe. Eftermiddags- og natholdet gik herefter også spontant i strejke. Møderne uden for fabrikkens havde stor tilslutning og udtrykte massiv vrede blandt arbejderne, noget jeg aldrig har oplevet før med mine kollegaer. Dette var en situation hvor næsten hvad som helst kunne være sket. Begivenhederne i de dage demonstrerede en ting: bevidstheden blandt arbejderne kan udvikle sig i enorme spring. Mange arbejdere har forstået, at nu må der ske noget. Mange, som blot dagen før havde været passive og modvillige, deltog nu i strejken." (Socialist Appeal, november 1996).

Det lykkedes arbejderne på Mercedes Benz at tvinge ledelsen til at trække sig tilbage. Men ledelsen vil på et senere tidspunkt utvivlsomt forsøge at angribe arbejderne endnu flere gange. Der findes ikke nogen anden udvej for dem end at forsøge at fjerne alle de goder og forbedringer, arbejderne har vundet gennem de sidste 50 år. Dette er begyndelsen til en helt ny periode i den tyske arbejderbevægelse. Fra den ene dag til den anden er klassesamarbejdspolitikken og "arbejdermedindflydelse" blevet kasseret af den herskende klasse. Arbejderne har vist, at de er parate til at tage udfordringen op.

Nu erklærer Kohl, at "han aldrig har lovet noget om 3%". Kohls desperate anstrengelser for at gennemføre den monetære union, koste hvad det vil, har fremprovokeret en åben splittelse mellem hans regering og den mægtige Bundesbank. For at nå 3%-målet ved en lille smule kreativ bogføring forlangte Kohl, at Bundesbanken omvurderede statens guldreservebeholdning for på denne måde at frigive kapital og dermed reducere statens underskud. Desværre bryder Bundesbank sig ikke om den slags tricks. Bortset fra andre indsigelser, der ville komme, ville sådan et vulgært trick gøre det meget vanskeligt at argumentere for en eksklusion af Italien, Spanien og andre økonomisk svage stater fra det eksklusive medlemskab af ØMU-klubben på grund af snyderi, når Bonn selv laver den slags. Nej! Spillet går ikke ud på at lave tryllekunst-

ner, men i fuld fart at skære i de offentlige udgifter og angribe arbejderklassens levestandard. Intet mindre vil Bundesbank acceptere.

Italien

Der er en alvorlig krise i Italien, som trods al praleriet i den sidste periode stadig er en svag økonomi - i hvert fald sammenlignet med den tyske og franske økonomi. Den økonomiske vækst var kun 0,7% i 1996 og mange italienske forretningsmænd frygter en tilbagegang. Efterspørgslen på hjemmemarkedet er svag og investeringerne få. Arbejdsløsheden er på mere end 12%. Fra januar og frem til august har de store virksomheder og sværindustrien måttet skille sig af med 2,4% af deres arbejdere. Den offentlige gæld er 123% af BNP, den næsthøjeste i EU (efter Belgien). Efter årtiers ustabile centrum-højre regeringskoalitioner forsøger Italiens herskende klasse at støtte sig til en centrum-venstre koalitionsregering ledet af Romano Prodi for at føre deres nedskæringspolitik ud i livet skjult bag det "forenede Europas" banner.

Efter at liraen blev smidt ud af EMS'en sammen med det engelske pund i september 1992, genindtrådte den atter i EMS'en i november 1996. Devalueringen af liraen i 1992 betød taktiske fordele for den italienske (og britiske) eksport - til Frankrigs store mishag. Men helt fra starten har Bundesbanks talsmand, Hans Tietmayer, tydeliggjort, at selvom Italien er genindtrådt i EMS'en, er deres adgang til den europæiske møntunion på ingen måde garanteret. Da Maastricht-traktaten blev underskrevet, insisterede Tyskland på stramme betingelser og vilkår som skulle garantere, at den nye fælles mønt skulle blive en stærk mønt. Dette betød at alle ansøgerlande skulle have lav inflation, lav langfristet rente, stabil valutakurs, lavt underskud og lille gæld i den offentlige sektor. Det var meningen, at det skulle komme til at omfatte Tyskland, Frankrig, Beneluxlandene, Østrig og måske Irland (men selv hvis det kun var de lande, ville man blive nødt til at have fleksible kriterier for gælden med henblik på Belgien og Irland). Det var ikke meningen, at Italien skulle være med. Derfor har især Tyskland krævet meget strenge betingelser opfyldt, før de ville acceptere Italien (eller Spanien).

Paradoksalt nok har kapitalisterne i Italien mistet en stor fordel ved at genindtræde i EMS'en. Devalueringen af liraen gav, som vi har set det, en enorm saltvandsindsprøjtning til den italienske eksport, særligt i den nordøstlige del af landet som har haft gode afsætningsmuligheder i resten af Europa. Den konkurrencemæssige fordel vil nu blive tabt. I stedet vil det italienske marked blive reduceret, i og med liraen stiger. I et forgæves forsøg på at følge med Frankrig og Tyskland har Prodi-regeringen forsøgt at gennemføre omfattende nedskæringer med Maastricht som undskyldning. Som The Economist kynisk udtrykte det: "Maastricht-kriterierne er vigtige, men de kræver et sønderlømmende angreb på vel-

færdsstaten. Hr. Ciampi svarede straks: 'Det lover jeg, vi nok skal klare.' "

Budgettet for 1997 indeholdt nedskæringer for 62 billioner lire - oven på en nedskæring på 1996-budgettet på 16 billioner lire. Ydermere skal tillægges den såkaldte "Europaskat", og kort før påske blev det pålagt at "finde" endnu 15 billioner lire for at være i stand til at leve op til optagelseskravene til Maastricht. Denne konstante livsremspænding vil ikke føre Italien op til det niveau, som forventes for at deltage i gennemførelsen af ØMU'ens første fase. I stedet vil det på et vist tidspunkt fremprovokere en social eksplosion, som vi har set det i Frankrig.

Englands stilling

Tidligere var England verdens værksted, som førte an inden for industrialiseringen. Men historien laver underlige numre. Nu, hvor vi har en periode med kapitalistisk forfald, fører England an, når det gælder om at føre den mest reaktionære politik på alle områder. Da Thatcher var ved magten, blev en fjerdedel af Englands fremstillingsindustri ødelagt og erstattet af en parasitisk service-, bank- og forsikringssektor. England er til dels blevet til en parasitisk rentierstat - en ubetydelig ø ud for Europas kyst og vasalstat for den amerikanske imperialisme, en nedværdigende afhængighed, som man forsøger at skjule med tåbelig snak om et ikke-eksisterende "særforhold." I virkeligheden er forbindelserne med Bonn meget vigtigere for Washington end dem med London, selvom de af og til bruger England som en slags forlængt arm, når de har brug for at forsvare deres interesser i Europa.

Ligesom frøen i Æsops fabel puster de engelske kapitalister sig op, mens de praler af deres påståede succes på den økonomiske front. Dette er en lodret løgn. Under den konservative regering blev Englands industrielle grundlag delvist ødelagt. Det er blevet til en tilbagestående økonomi med lave lønninger og ufaglært arbejdskraft, selvom hele historien viser, at en økonomi, der er baseret på lave lønninger, aldrig kan klare sig mod en med høje lønninger, høj produktivitet og moderne maskiner. Den fuldstændig reaktionære herskende klasse i England prøver på at gøre de engelske arbejdere til Europas "kulier." De har systematisk afmonteret velfærdsstaten og skåret ned på levestandarden, især i den fattigste del af samfundet. I visse henseender er de på vej tilbage til lønninger, arbejdstider, arbejdsforhold og en brutal behandling af arbejdsløse, syge og hjemløse, der ligner det, der skildres i Dickens' rystende historier. Dette opfattes som en tiltalende model af mange europæiske arbejdsgivere, som imidlertid er bange for de sociale konsekvenser, som en sådan politik vil få. Den nye generation af borgerlige middelklasse-opkomlingeledere, der er både uvidende og griske, er for deres del fuldstændig blinde over for konsekvenserne af deres handlinger, som skaber modsætning efter modsætning, og som vil fremkalde en social eksplo-

sion i den næste periode.

Det reelle styrkeforhold blev imidlertid tydeligt afsløret, da Bundesbanken ganske ligefremt smed pundet ud fra EMS'en og tvang England og Italien til at devaluere i 1992. På denne måde viste Bundesbanken, hvem det er, der er boss! Imidlertid nægter den mest reaktionære og tykhovedede del af den engelske herskende klasse at bøje hovedet for den tyske kapitalismes magt i Europa. De lider af storhedsvanvid i forhold til Englands rolle i Europa og resten af verden. Denne del, som repræsenteres af den såkaldte euro-skeptiske fløj i det konservative parti, kan ikke rigtig affinde sig med, at England har tabt sin tidligere magt og indflydelse. De længes efter at vende tilbage til imperiets ærværdige dage og er ganske blinde over for den kendsgerning, at denne magt var baseret på Englands monopol på industriel kraft, som nu er ikke-eksisterende. Ønsket om at blive "uafhængig" af Europa tilslører blot Englands virkelige afhængighed af USA.

Tilbage står imidlertid, at England, nu hvor det har tabt både sit industrielle grundlag og sine kolonier, er fuldstændig afhængigt af det europæiske marked. Tanken om at trække sig ud er fuldkommen utopisk. Det ville være en endnu større katastrofe for engelsk kapitalisme. Dette er den overvejende del af de store monopoler da også udmærket klar over, og det er stadig dem, der dominerer ledelsen for de borgerlige, og de modstår presset fra euroskeptikerne,.

Denne splittelse inden for de borgerliges parti er den mest alvorlige i 150 år. Industridelen af den engelske kapitalistklasse (og dele af finanskapitalen, der har forbindelser til Europa) forstår, at der ikke er nogen fremtid for England uden for Europa på nuværende tidspunkt. De gamle markeder i de tidligere kolonier er for en stor dels vedkommende forsvundet, er blevet overtaget af amerikanerne og japanerne. Sammenbruddet i den engelske industri er så stort, at en stor del af industrien nu er på fremmede hænder. De borgerlige er stolte af dette, som i virkeligheden kommer af to ting: "kuli"-lønninger og Englands adgang til det europæiske marked.

Lande som Sydkorea og Japan vil gerne bruge England som en slags affyringsrampe for deres varer, så de kan få dem ind i Europa ved at omgå EUs toldbarrierer. Faktisk er der en bitter strid i gang om, hvorvidt japanske og koreanske biler, der er "made in Britain," overhovedet bør anses for at være engelske. Det er klart, at hvis England meldte sig ud af EU eller nægtede at gå med i ØMU'en, så ville i hvert fald en del af denne kapital blive tabt. Det meste af Englands eksport går til EU, deriblandt 60% af industrivarerne. England sælger flere varer i Tyskland end i USA; flere i Holland end i de seks asiatiske "tigre" plus Kina og Filippinerne tilsammen; flere i Sverige end i hele Sydamerika; flere i Irland end i Canada, Australien, New Zealand og Sydafrika tilsammen.

Det er godt nok sandt, at Englands fremtid i EU ser bleg ud p.g.a. den frygtelige nedtur i landets industrielle grundlag, men der er heller ikke nogen fremtid udenfor. At melde sig ud nu ville være en katastrofe, der ville forårsage en dyb økonomisk krise, som igen ville skærpe de sociale modsætninger og stille spørgsmålstegn ved selve Storbritanniens enhed p.g.a. de virkninger, det ville få i Skotland, Wales og Nordirland. Selvom det ikke helt kan udelukkes, at dette kunne ske, hvis der var dyb krise, er det dog mere sandsynligt, at de vil hænge sammen af frygt for at hænge hver for sig. Den væsentligste årsag er altid den samme - at ingen af de europæiske stater er rigtig levedygtige i den nuværende verdensøkonomi. For at beskytte sig selv mod amerikansk og japansk konkurrence er de nødt til at holde sammen i en ubekvem union. Men dette er naturligvis meget langt fra idealet om et føderalt Europa, som Unionens grundlæggere forestillede sig det.

De mindre stater

Hidtil har Tyskland postet betydelige mængder penge ind i EU, og det har de fattigere stater (Grækenland, Spanien, Portugal, i en vis grad Italien og Irland) haft gavn af. Det kan forklare deres entusiasme for "det europæiske ideal." Men den situation kommer til at ændre sig nu. Tysklands genforening har haft to modstridende virkninger. På den ene side har den styrket tysk imperialisme og skabt en mægtig stat i midten af Europa, men på den anden side har den også undermineret Tyskland og lagt enormt pres på landets finanser. Beslutningen om i realiteten at opkøbe Østtyskland ved at tilbyde indbyggerne en kæmpe bestikkelse i form af en en-til-en vekselkurs for Østmark viste sig at blive ekstremt dyr. Desuden har omkostningerne ved at integrere østøkonomien, modernisere infrastrukturen osv. tæret stærkt på Tysklands ellers så enorme ressourcer.

På trods af alle disse udgifter er Østtysklands problemer endnu ikke blevet løst. Der er massearbejdsløshed og en voksende fortørnelse over, at østtyskere behandles som andenklassesborgere. Det er næsten som en koloni, eller faktisk mere som det italienske Mezzogiorno [de industrielt dårligt udviklede og økonomisk tilbagestående områder i Mellem- og Syditalien]. Til at begynde med gav udgifterne til kloakker, veje og telefoner anledning til et byggeboom, som kunne skjule, hvordan det egentlig stod til. Men nu er det slut. Der er høj arbejdsløshed både i Øst og i Vest. For første gang siden Hitler er der 4,5 millioner arbejdsløse i Tyskland. Også de tyske kapitalister bliver nødt til at skære ned på statens udgifter. Det betyder, at de ikke har råd til at være så gavmilde med deres bidrag til EU-budgettet. For fremtiden vil de sikre sig, at deres bidrag hænger sammen med deres egne interesser. Dette er allerede sket i Grækenland, hvor EU-pengene til byggeri er bundet til kontrakter med tyske firmaer.

Arbejderbevægelsen

Den voksende sociale polarisering vil få en stor virkning på arbejderklassen. Kløften mellem klasserne vil øges. Gennem en periode vil det arbejdende folks bevidsthed ændre sig. Alle de gamle illusioner vil blive ødelagt, og vi vil se et stort sving til venstre. På et vist tidspunkt vil dette komme til at blive afspejlet inde i arbejderklassens masseorganisationer. I løbet af den sidste periode er lederne for arbejdernes partier og fagforeninger gået langt ud til højre. De forstår ikke, hvor dyb kapitalismens krise er, og har ikke noget perspektiv eller alternativ. Lederne for højrefløjen af arbejderbevægelsen er som altid blot et svagt ekko af den herskende klasses holdninger. De er næsten ikke til at skelne fra de mere "venstreorienterede" borgerlige politikere. I perioden med kapitalistisk opsving kunne de i det mindste tilbyde mindre reformer, men nu er det ikke engang muligt for dem. Deres program er grundlæggende set det samme som de kapitalistiske partiers - mere af samme skuffe med nedskæringer, spareprogrammer og faldende levestandarder. På den måde bliver det klart, at reformismen har spillet fallit.

Men reformismens venstrefløj har heller ikke noget alternativ. De kan heller ikke forstå krisens sande natur, og de kan ikke svare på højrefløjens argumenter, der i det mindste er konsekvente. Hvis man accepterer kapitalismen, må man også acceptere dens love. Venstrefløjen taler ikke for at fjerne kapitalismen, men kommer kun med tågesnak om blandingsøkonomi med nogen nationalisering, større offentlige udgifter og flere reformer. I den nuværende periode er alt det kun drømmeri. Den gamle keynesianistiske model er brudt sammen overalt og kan ikke genoplives. Ethvert forsøg på at lave en fifty-fifty politik ville forårsage enorm inflation, investerings- og valutasammenbrud og en situation, der var endnu værre end før. Der er ingen, der tager den slags snak alvorligt længere. Det er endda tvivlsomt, om venstrereformisterne selv tror på det, og det er den afgørende grund til, at de er blevet overhalet af højrefløjen alle steder, selvom den situation vil komme til at ændre sig i den næste periode.

Det er ironisk, at det netop er på det tidspunkt, hvor "markedet" er i miskredit over det hele, at reformistlederne er begyndt at være så glade for det. De kommer til at få sig en ordentlig overraskelse. Især hvis der kommer en ny omgang lavkonjunktur, hvilket er uundgåeligt inden for de næste par år, så vil disse organisationer blive rystet i deres grundvold, begyndende med fagforeningerne. De nuværende fagforeningsledere er ligesom deres politiske modstykker rykket langt til højre og afspejler presset fra kapitalismen. Nicole Notat i Frankrig, Antonio Gutierrez i Spanien, John Monks i England og Hubertus Schmoldt i Tyskland er typiske repræsentanter for denne nye gruppe af fagforeningsledere, der er enormt ivrige efter at vise, hvor "statsmands"-agtige de er, ved at opgive alt, hvad man har vundet tidligere, og ved at søge at

opnå "enighed" med kapitalen, netop når det objektive grundlag for en sådan enighed er holdt op med at eksistere. I virkeligheden er de slet ikke de store realister, de tror de er, men den værste slags utopister. De prøver at basere sig på en kapitalisme, der ikke længere eksisterer. De kigger bagud, ikke fremad. Desuden har al deres såkaldte praktiske politik den modsatte virkning af, hvad de havde tænkt sig. Svaghed indbyder til aggression. For hvert skridt de går, forlanger arbejdsgiverne to mere. De er ikke engang i stand til at opfylde en fagforeningsleders mest elementære opgave - at forsvare det eksisterende niveau for løn og arbejdsforhold. Men det, der er ved at ske, er, at arbejdsgivernes offensiv vil komme til at bane vejen for en dybtgående ændring af fagforeningerne i det ene land efter det andet. Højrefløjslederne vil enten blive nødt til at lede kampen, eller også må de blive skubbet til side af andre folk, der er parate til at gøre det.

Man kan allerede se noget af, hvad der vil komme til at ske, hvis man kigger på Frankrig. Efter de store strejker sidst i 1995 har utilfredsheden gæret i CFDT.

I Italien går Cofferati ind for et "kompromis" med Dini på pensionsspørgsmålet. Lederne i det spanske CCOO og i UGT har underskrevet en aftale om fleksibilisering af arbejdet med den højreorienterede PP-regering - d.v.s. de har givet grønt lys til, at arbejdsgiverne kan fyre arbejdere. Og det på et tidspunkt, hvor det officielle arbejdsløshedstal i Spanien er 23%. De tyske fagforeningsledere har også vist, hvor villige de er til at samarbejde om de nedskæringer, Kohl-regeringen har foreslået, før der kommer strejker og protester fra neden af. Det er typisk for fagforeningslederne internationalt set. De accepterer nu alle sammen, at der er behov for "reformer" i velfærdsstaten - d.v.s. nedskæringer.

Vil ØMU'en lykkes?

Vejnen frem til ØMU'en er brolagt med besværligheder. Og faktisk troede vi for fem år siden ikke, at det var sandsynligt, at det blev til noget. Sandheden er, at de originale Maastricht-betingelser er døde som sild, selvom det ikke er noget, EU-politikerne kan indrømme. De er kun i stand til at fortsætte v.h.a. alle mulige tricks, snyderier og "kreativ bogføring". Deadlinen er allerede blevet udskudt fra 1997 til 1999, og i virkeligheden vil den ikke blive fuldt gennemført før år 2004. Der er mange ting, der kan nå at ske inden da. En krise ville uden tvivl skærpe alle de modsætninger, der er, og sandsynligvis gøre en ende på det hele. Selv nu er der voksende modstand mod Maastricht selv i Tyskland.

For nylig var der en artikel i Süddeutsche Zeitung, der hed "En Euro for alle," og i den kan man se en afspejling af den stemning, der er:

"Jo tættere vi kommer på det tidspunkt, hvor man skal tage en beslutning, jo mere kommer man i tvivl om, hvor-

vidt man skal tage det alvorligt eller ej. Uden at de vil det, spreder kansleren og udenrigs- og finansministeren tvivl, fordi de hele tiden modsiger hinanden. På den ene side understreger de, at de vil sikre, at betingelserne opfyldes uden nogen hvis'er og men'er, og samtidig benægter de konsekvensen af at sige sådan: det er allerede for sent at leve op til Maastrichts finanspolitiske kriterier, derfor burde den monetære union aflyses. Maastricht-traktaten kræver "acceptable forhold i de offentlige finanser på længere sigt, afspejlet i et budgetunderskud, der ikke er for stort." Det betyder, at en kandidat til den monetære union må kunne vise, at han er i stand til at holde budgetunderskuddet nede på under 3% af BNP. Den offentlige gæld må ikke være større end 60%. Bortset fra det lille Luxembourg er der ikke noget EU-land, der kan klare det. Tværtimod: efter at Maastricht blev vedtaget har højere underskud og højere gælds niveauer været normen. Medlemsstaterne prøver nu at barbere ned på deres underskud op til beslutningsåret 1997 ved at bruge alle mulige regnskabstricks og omgår på den måde traktatens regler. Det var ikke sådan, traktatens skabere havde tænkt sig, at konvergens i finanspolitikken skulle være - det ønskede de for at opnå en stabil monetær union."

På nuværende tidspunkt ser det ud til, at Kohl vil presse på med den monetære union. Efter at han nu har fået den tyske genforening igennem, vil han gerne også blive skrevet ind i historiebøgerne som arkitekten bag den europæiske union. Men selv de bedst udtænkte planer kan gå galt. Kohl er bange for, at det hele skal blive aflyst, hvis der kommer bare den mindste forsinkelse i tidsplanen for ØMU'en. Før valget i England sagde John Major for at berolige de konservative euroskeptikere, at ØMU'en ikke ville blive nået i 1999, og at den, hvis det alligevel lykkedes, ville bryde sammen. I det mindste havde han ret i halvdelen af det, han sagde. P.g.a. det massive pres fra Kohl er det muligt - men slet ikke sikkert - at man vil kunne flikke en eller anden form for aftale sammen på det tidspunkt. Men eftersom den p.g.a. alle kompromiserne vil være fyldt med svagheder, vil den uundgåeligt bryde sammen på et vist tidspunkt.

Da Tyskland på et tidspunkt indså, at det var umuligt at leve op til konvergenskravene, overvejede de at gå videre med et par af staterne, som kunne kvalificere sig til ØMU'en (grundlæggende set Tyskland, Frankrig og Benelux-landene), som så kunne udgøre en slags kerne og efterlade England, Italien og de svagere stater ude i kuld (det såkaldte "Europa i to hastigheder"). Der bliver foretaget alle mulige manøvrer, med forskellige kombinationer, mens de forskellige nationalstater kæmper for at opnå en fordel:

"Folk blev også bestyrkede, da Carlos Westendorp, den spanske udenrigsminister, sagde, at der mellem de europæiske regeringer var en hemmelig forståelse for, at ØMU'en ikke kunne gå videre kun med Tyskland, Frankrig og Benelux-landene. Med mindre et til stort land -

England, Spanien eller Italien - var klar til at gå med i 1999, ville EU blive nødt til at sætte hele projektet i bero, sagde hr. Westendorp. 'Vi er inde i en troværdighedskrise med hele det her projekt.'

"... I følge den plan, der blev fremsat af den tidligere franske præsident, så skulle den økonomiske ydeevne, som man krævede af lande, der ønskede at gå med i ØMU'en, kunne blive sat ned, hvis den økonomiske cyklus begyndte at gå nedad. Sådan en plan ville støde på stærk modstand fra Tysklands side." (The Independent, 25/1/96)

Problemet med et Europa i to hastigheder blev gjort klart, straks efter at EMS'en brød sammen. England og Italien blev tvunget til at devaluere deres valutaer, hvilket gav deres varer en vigtig prisfordel i forhold til Tyskland og Frankrig. De steg på de andres bekostning, hvilket udløste et helt kor af protester fra de tyske og franske producenter. Så ethvert forsøg på at lave en tysk blok af kernelande inden i EU ville forårsage store spændinger og kunne endda føre til unionens sammenbrud. Det er derfor, idéen måtte opgives. I stedet for vil Bundesbank have alle landes valutaer til at gå ind i ØMU'en på dens egne betingelser, så man kan undgå fremtidige konkurrencemæssige devalueringer. Dette vil imidlertid blot skabe nye modsætningsforhold.

Belgien er et specielt grelt tilfælde. Hvordan kan man sige, at Belgien er kvalificeret til ØMU'en, når de har en kæmpe offentlig gæld på omkring 130% af BNP?! Men alligevel her de haft grund til at retfærdiggøre, at Belgien kan komme med i klubben. Selvfølgelig, for der kan ikke være tale om en fælles mønt uden i hvert fald Belgien og Holland (der i virkeligheden bare er tyske vasalstater). Men Belgien og Holland vil ikke være villige til at gå med uden Frankrig, eftersom deres afhængighed af Tyskland så ville være alt for stor. Af samme grund har især hollænderne også været ivrige efter større engelsk deltagelse. Alle sammen føler de sig utrygge ved at blive fuldstændigt overskygget af deres magtfulde nabo. Her kan vi allerede se grundlaget for kommende kampe og splittelser.

Bundesbanken er stadigvæk meget streng og kræver strenge regler og endda bødestraf til medlemsstater, der ikke kan leve op til konvergenskravene. De ønsker at sikre, at Euroen bliver lige så solid som D-marken, men det er kun en drøm. De betingelser, Bundesbanken har stillet med hensyn til den monetære union, er ekstremt strenge, fordi de ikke vil have, at Euroen bliver en svag valuta, der skal holdes oppe med tyske midler. Det er derfor Tyskland ikke er så glade for, at Italien kommer med i ØMU'en til at begynde med. Det er ikke nogen hemmelighed, at italienerne har snydt for at kvalificere sig. På det grundlag vil de være ude af stand til at fastholde en stabil og stærk valuta særlig længe. Hvordan skulle de kunne fastholde en fast vekselkurs mellem øko-

nomier, der er på så vidt forskellige niveauer? I virkeligheden er Kohl og Chirac blevet enige om at omgå reglerne for at forhindre processen i at gå fuldstændig i stykker. Sandheden er altid konkret. Så lad os helt konkret stille spørgsmålet om, hvordan ØMU'en ville fungere i praksis.

Maastrichts konvergenskrav er grundlæggende set to ting: 1) faste vekselkurser og 2) at man permanent sparer. De økonomiske og sociale konsekvenser af begge disse ting ville være vidtrækkende og skabe alle mulige slags spændinger og et enormt pres, selv for Tyskland, men også for Frankrig og endnu mere for den svagere økonomi i Spanien, Italien og Belgien, som i praksis ikke kan klare de hårde betingelser for konvergens, og som prøver at snyde med alle mulige tricks og "kreativ bogføring" for at give et falsk indtryk af, at de kan følge med. Det umiddelbare resultat af Maastricht-konvergensplanen har vi allerede set - nedskæringer af efterspørgslen og en voldsom deflation. På grund af dette er der endda risiko for, at Europa kommer ind i en dyb krise. I det allermindste vil arbejdsløsheden stige over hele Europa. Levestandarden vil blive skåret ned p.g.a. den kontra-reformistiske politik, der følger med, når man vil mindske statens udgifter. Det er det, det hele egentlig går ud på, som vi allerede har forklaret. Det ville ske, hvad enten man havde en europæisk monetær union som mål eller ej. Det er derfor at anti-EU-lobbyens argumenter i England og andre lande er så latterlige. Hvad enten man er med i EU eller ej, vil der blive ført den samme politik, så længe man har kapitalismen som grundlag. Det vil ikke sige, at der ikke under pres fra arbejderbevægelsens kan komme forsøg på at vende tilbage til de gamle keynesianistiske metoder med underskudsfinansiering. Men på et kapitalistisk grundlag vil det kun føre til katastrofe - kapitalstrejke, galoperende inflation og valutasammenbrud, hvilket ville tvinge dem til at genindføre nedskæringspolitikken på endnu voldsommere vis. I tider med kapitalistisk krise fører alle veje til undergang.

Selv nu er det ikke udelukket, at de under pres fra den sociale krise og bevægelserne i arbejderklassen vil blive tvunget til at udskyde den fælles mønt, og måske endda aflyse den helt. Men selv hvis de fortsætter med de nuværende "kreative" lappeløsninger som grundlag (intet andet grundlag er muligt), så vil de snart stå over for nye uløste problemer, som til sidst vil føre til ØMU'ens sammenbrud i indbyrdes strid, ligesom det tidligere er sket med EMS'en. I stedet for at føre til større europæisk integration, ville det have den modsatte virkning og forværre spændingerne og konflikterne mellem nationalstaterne voldsomt.

Der er et stort spring fra teori til praksis. I teorien ser det alt sammen fint og logisk ud. Problemet er, at det kapitalistiske system er alt andet end logisk. Rent abstrakt set er det en god idé med en fælles europæisk valuta. Det ville spare en masse penge, gøre handelen mere strømli-

net, lette langsigtet økonomisk planlægning og investeringsbeslutninger og overflødig gøre en hel række unødvendige arbejdsprocesser. Men på kapitalistisk grundlag ville det blive en katastrofe i praksis. I teorien ville det betyde, at alle de nationale valutaer ville blive låst fast i et stramt system. Der ville ikke være nogen national regering, der ville få lov til ændre ved den aftalte vekselkurs. Det betyder, at det ikke ville være muligt for noget land at komme ud af en krise ved at søge tilflugt til devaluering.

Tyskland ønsker ikke en gentagelse af det, der skete, da Italien og England fik en uretfærdig konkurrencefordel ved at devaluere og på den måde gøre deres eksportvarer billigere end de tyske. Det ville ikke være muligt under ØMU'en. Det ville heller ikke være tilladt, at en stat gav penge for at hjælpe en anden stat ud af vanskeligheder. Da de ikke ville have mulighed for devaluering, ville hver regering være tvunget til at søge en løsning derhjemme - det vil sige voldsom deflation og arbejdsløshed, især i de svagere økonomier. Det vil også betyde en enorm forøgelse af spændingerne staterne imellem og også mellem klasserne inden for hver stat. Sådant et uflexibelt monetært system er tydeligvis ikke særlig levedygtigt. I praksis vil hver enkelt nationalstat lige fra begyndelsen af forsøge at opnå fordele på de andres bekostning. Det vil skabe alle mulige slags konflikter, som eventuelt vil føre til et sammenbrud. Det vil heller ikke kunne lykkes at spare og skære ned hele tiden.

Kapitalistisk anarki

Det centrale problem er ganske simpelt: at tro, at økonomier, der er så forskellige og hiver i hver sin retning, skulle kunne forenes til en fælles central valuta, bakket op af fælles midler og bindende lovgivning, det er helt indlysende forkert. Det kapitalistiske system er anarkistisk i selve sin natur. Hvis man forsøger at binde disse økonomier sammen i en fast fælles vekselkurs, vil det føre til en hel række af forstyrrelser og uoverskuelige modsætningsforhold. Når de økonomiske forhold i et land kræver højere rente, vil de i et andet land kræve lavere. Hvem skal så bestemme? Det er ikke svært at se, hvad svaret på det spørgsmål vil være. Som den førende økonomiske magt i Europa vil Tyskland tvinge sine krav igennem v.h.a. Bundesbanken, som reelt vil komme til at kontrollere centralbankerne. Det så vi allerede, da Bundesbanken satte renten op uden at konsultere sine samarbejdspartnere. Dette er allerede tilfældet, før ØMU'en er blevet indført - ØMU'en vil bare gøre de allerede eksisterende magtforhold officielle.

I et fast vekselsystem er der nødt til at være nogen, der bliver tabere. Det er også indlysende ud fra de problemer, der er opstået på vejen mod den fælles mønt, og som sætter spørgsmålstejn ved, om planen kan gennemføres før 1999 eller nogensinde. De oprindelige Maastricht-krav er, som vi forudsagde fra begyndelsen af, allerede en "død sild". Det er kun ved at manipulere

med tallene og flytte på målet, at de kan få det til at se lidt ud, som om der er fremskridt. Men sådanne manøvrer viser imidlertid, at hele planen var uholdbar fra begyndelsen af. Selvom Italien og Spanien har meldt ud, at de har tænkt sig at gå med i ØMU'en i den første bølge, er de alligevel for svage til at gøre det uden at skabe utålelige modsætningsforhold derhjemme. Grækenland er helt automatisk udelukket, selvom Simitis-regeringen er i gang med en bølge af hidtil uset hårde angreb på folks levestandard i håb om at kunne kvalificere sig på et tidspunkt ude i fremtiden. På samme vis udfører de portugisiske "socialister" også kapitalisternes beskidte arbejde. Alt dette er med til at gøde jorden for en eksplosion i klassekampen i de her lande i løbet af de næste par år.

Sandheden er, at der ikke er noget land, der kan leve op til Maastricht-kravene, bortset fra lille Luxemburg. Selv ikke Tyskland kan kvalificere sig. Hvad Belgien angår, så er de med deres offentlige gæld på 130% af BNP langt fra målet på 60%. Men eftersom ØMU'en ville være utænkelig uden Belgien, ignorerer de det simpelthen. Der er blevet sagt, at et land kan kvalificere sig, hvis det "er tæt på" Maastricht-kriterierne eller er "på vej mod dem" eller har underskud, der bare er "midlertidigt (?) for høje". De advarer medlemsstaterne og siger, at de må undgå "for store (?) underskud" og så videre. Med andre ord vender og drejer de sig for at prøve at redde bare en smule ud fra det her rod. Kun ved hjælp af alt muligt snyderi og "kreativ bogføring" kan de opretholde illusionen om, at Maastricht-kravene overholdes, som følgende citat fra en EU-talsmand viser:

"Et land må ikke have mere underskud end 3% af (det planlagte eller det reelle) BNP, med mindre det har fået "bragt underskuddet væsentligt ned" og "er tæt på målet" eller det for høje underskud "kun er noget usædvanligt og midlertidigt". (Financial Times, 17/4/96)

Med andre ord er de oprindelige Maastricht-krav sandelig en død sild. Det er kun gennem grov snyd, at lande som Belgien kan tages med. Men her står vi over for endnu en modsætning. Theo Waigel, den tyske finansminister, kræver, at man holder sig strengt til kriterierne, med trussel om store bøder, hvis man ikke gør. Det minder lidt om, hvad Alice i Eventyrland siger til kongen: "det er ikke nogen rigtig regel, du har lige fundet på den". Og faktisk finder de hele tiden på nye regler. Dette er blot en afspejling af de modsatrettede interesser, de forskellige kapitalistiske stater har. Chirac, som repræsenterer det relativt svage Frankrig, kræver, at betingelserne gøres mildere, mens Bundesbanken forlanger garanti for, at kravene overholdes til punkt og prikke.

Beviset for, at det virkelig ikke var nogen "rigtig regel", for at citere Alice, er, at Herr Waigel selv forsøgte at omgå reglerne, da det blev klart, at Tyskland ikke kunne leve op til Maastricht-betingelserne uden at rode lidt med regnskabsbøgerne. Med Kohl som medsammensvoren

fandt den dristige finansminister på et godt kneb. De ville bede Bundesbanken om at omvurdere Tysklands guldreserver, og på den måde få flere milliarder Mark til at fylde det 11 milliarder dollars store hul i forbundsbudgettet. Desværre for Waigel ville banken ikke være med til at lege. Det mislykkedes ikke bare for ham at få fat i penge, men han var også lige ved at få et mistillidsvotum i parlamentet. Pengemændene fra Frankfurt er fuldstændig ubøjelige hvad angår deres krav om en "stærk Euro". Hvis Waigel og Kohl vil have flere penge, må de få fat i dem på en "ordentlig" måde - d.v.s. ved at presse befolkningen.

"Tyskerne er meget mistænksomme med hensyn til andre landes opførsel, når de kommer ind i den monetære union, sagde Steven Englander, en økonom fra Smith Barney Inc. i Paris." (International Herald Tribune, 5/11/96.) Hvis og når ØMU'en bliver indført, vil de vigtigste beslutninger blive truffet af centralbankerne, d.v.s. den europæiske finanskapital, og det betyder i realiteten Bundesbanken. Det der er karakteristisk for den nuværende periode internationalt set, er netop, at den parasitiske finanskapital får mere og mere magt. Disse reaktionære, snæversynede bankfolk vil forsøge at herske med jernhånd og indføre "budgetdisciplin" i alle lande, uanset hvilken situation deres økonomi er i. Med Lenins ord er det kun beske retter, man kan vente sig af disse kokke.

Hvad det er for en mentalitet, disse folk har, kan man tydeligt se afspejlet i forslaget om at indføre massiv og automatisk bødestraf for regeringer, der overskrider 3%-grænsen for budgetunderskud. De vil have, at alle lande skal lægge et stort beløb - helt op til 0,2% af BNP - i en central pulje, hvor det så ville blive tabt, hvis man overskred grænsen. Men hvordan ville det virke i praksis? P.g.a. kapitalismens ujævne udvikling vil det være totalt umuligt for alle de europæiske lande at have et balanceret budget på samme tid. I praksis vil nogle komme til at få underskud, mens andre har overskud, hvilket afspejler de forskellige økonomiers stærke og svage sider og handelscyklussens forskellige faser. Hvis man forsøger at stoppe alle disse forskellige økonomier ind i sådan en spændetrøje, som en fælles mønt er, vil man forårsage alle mulige slags forstyrrelser og spændinger, som The Economist pointerede:

"Efter tyskernes mening (som er i modstrid med andre landes, først og fremmest Frankrigs) skal regeringer, der ikke kan holde deres budgetunderskud nede under 3% af BNP, lægge et vist beløb hos de europæiske myndigheder. Hvis den for store låntagning fortsætter, vil de miste deres penge. Der kan måske udregnes bøder på op til 0,2% af BNP plus yderligere 0,1% for hvert procentpoint, underskuddet overstiger 3% af BNP med. Et underskud på 6% af BNP ville altså betyde en maksimumbøde på 0,5% af BNP - et helt enormt beløb."

"Ellers ville det ikke være en stabilitetspagt, men en gør-

din-krise-dybere-pagt. Hvis et land havde et underskud på 2% af BNP (hvilket er lidt efter de nuværende europæiske forhold) og begyndte at komme i krise, så ville regeringen for at forhindre underskuddet i at stige op over grænsen blive nødt til at skære ned på udgifterne og hæve skatterne - det ville forværre nedgangen og sætte yderligere opadvendt pres på låntagningen. Husk på, at da England gik fra opsving til krise i slutningen af 80'erne, forværredes den offentlige sektors finansielle balance med 10 procentpoint: fra et overskud på 3% af BNP til et underskud på 7%."

"Hvis regeringen så ikke var i stand til at holde låntagningen nede på under 3% af BNP, ville den blive nødt til at betale bøden til de europæiske myndigheder. Og det ville jo næppe kunne tillades, at man lånte for at kunne betale. Hvis sådan en manøvre var tilladt i reglerne, ville det være ligesom at sige: det er forbudt at låne for at betale arbejdsløshedsunderstøttelse, men det er tilladt at låne for at betale bøden, man har fået for at låne for at betale arbejdsløshedsunderstøttelse. Det er absurd, selv efter EU's standard." (The Economist, 14/12/96.)

ØMU'en vil ikke komme til at betyde, at opsving-krise-cyklussen ikke er virksom mere. Bevægelsen mod krise vil uundgåeligt påvirke hvert enkelt lands økonomi på forskellig vis, afhængigt af landets relative styrker og svagheder. Men det må betyde et fald i skatteindtægter og en stigning i udgifterne til f.eks. arbejdsløse. Hvad ville den engelske regering kunne gøre i ovennævnte tilfælde? Under Maastricht ville den ikke have lov til at låne penge for at dække underskuddet. Den eneste udvej ville være at skære ned på udgifterne og hæve skatterne midt i en krise. Hvis de ikke gjorde det, ville de risikere at få en stor bøde for at tillade deres budgetunderskud at komme op over de aftalte 3%. Sådan en bøde ville selvfølgelig forøge underskuddet og gøre situationen endnu værre. Det er en galeanstalts økonomi! Visse spøgefugle har endda også sagt, at M'et i ØMU står for masochistisk! Det kan ikke komme til at fungere, og de mere seriøse, kapitalistiske økonomer ved det også. Det er derfor Chirac forlanger "fleksibilitet" - i Frankrigs interesse, og alle de andre lande siger det samme.

Er møntunionen mulig?

I det nittende århundrede var der ikke mindre end 5 monetære unioner i Europa, men de eneste, der fungerede, var dem, der førte til dannelsen af en forenet stat. Således lagde dannelsen af den monetære union, der blev startet af Tyskland i 1830'erne, grunden til et samlet Tyskland senere hen. Det samme var tilfældet i Italien, hvor en møntunion var en del af en bevægelse mod en national samling i 1870'erne. Dette var i en periode, hvor kapitalismen var i opgang og spillede en relativ progressiv rolle i udviklingen af produktivkræfterne. Dannelsen af de nationale stater var en nødvendig følge af udviklingen af det nationale marked. Men en stabil møntunion gik hånd i hånd med fælles statsapparat, beskatning, told-

barrierer, militær og politi og ligeledes en nationalbank. Hvor dette ikke var tilfældet, slog alle forsøg på en monetær union uvægerligt fejl.

Frankrig, Belgien, Italien og Schweiz dannede i 1860'erne en valutazone knyttet til sølvet. Den brød sammen som et resultat af et stort underskud på de italienske statsfinanser og en forringelse i valutaens værdi. En anden faktor var bevægelsen hen imod den internationale guldstandard, der voksede i styrke i 1870'erne, som et resultat af en øget verdenshandel. Østrig-Ungarn deltog i en kort periode i en fælles valuta med Preussen. Dette forsøg endte dårligt med krigen mellem Østrig og Preussen i 1866. I begge disse tilfælde var det én magts forsøg på at etablere sin dominans over de andre - i første tilfælde var det Louis Bonapartes Frankrig, i det andet var det Bismarcks Preussen. De skandinaviske lande forsøgte sig også med en monetær union i 1870'erne, men den brød også sammen i politisk mundhuggeri mellem de forskellige stater.

Konklusionen er klar. På et kapitalistisk grundlag kan en stabil monetær union ikke opnås uden en samlet stat. Desuden betyder verdensmarkedets overvældende dominans, at enhver regional valuta må passe ind i det globale vekselkursystem, hvis det skal lykkes. Før i tiden blev dette opnået gennem indførelsen af guldstandard fra 1870'erne og fremefter. Alle nationale møntenheder skulle forbindes med gullet, hvilket giver en objektiv standard til værdimåling. Efter anden verdenskrig tillod den amerikanske imperialismes overvældende overlegenhed, at de kunne indføre dollaren som international møntfod (med pund sterling som den sekundære møntfod). På det tidspunkt lå USA inde med 2/3 af verdens guldreserve, udover deres kæmpe industri, som var intakt, mens Europa og Japan lå i ruiner. Derfor var dollaren "så god som guld". Men siden det faste Bretton Woods-kurssystem sammenbrød er intet tilfredsstillende alternativ blevet fundet. Resultaterne er en stadig mere ustabil situation på de internationale valutamarkeder, hvor enorme pengebeløb bliver brugt til spekulative formål, hvilket lægger grunden til periodiske kriser og tvungen devaluering, som tvinger nationalstater i knæ i løbet af få timer.

En del af målet med ØMU'en er at skabe en regional møntfod, der vil være modstandsdygtig over for den slags ustabilitet, hvor man så har en faste vekselkurs dikteret af de europæiske nationalbanker, som vil garantere en "sund økonomi", ligesom før 1914. Men selv ud fra et rent økonomisk synspunkt er dette en vilkårlig antagelse. De foreslår ikke at kæde en ny møntfod sammen med en metallisk standard, f.eks. guld eller sølv, som i den periode de åbenbart ønsker at vende tilbage til. De foreslår det heller ikke kædet sammen i en global aftale ligesom Bretton Woods. Hvordan de over hovedet har tænkt sig at opretholde en fast vekselkurs på et verdensmarked, der er kendetegnet ved flydende vekselkur-

ser, er slet ikke klart. Økonomerne i USA er åbenlyst skeptiske over for det, og hvor solid vil Euroen egentlig blive? Hvis de internationale pengemarkeder ikke kan overbevises om, at den er det værd, som de europæiske banker siger, så vil den ikke være mere sikker over for spekulative valutabevægelser end f.eks. den italienske lire er nu.

Modsat hvad de euroskeptiske demagoger mener, så er EU ikke en føderal stat og ser ej heller ud til at blive det. Det kan derfor ikke fungere på samme måde som f.eks. USA, der i tilfælde af krise kan kanalisere kapital fra Washington til en hvilken som helst stat, der måtte være i vanskeligheder. I Canada, der også er en føderal stat, er det den føderale regering, der dækker gælden i de fattigste provinser. På den måde modtager Newfoundland fra den føderale regering, hvad der svarer til næsten 75% af provinsens egne indtægter. Til forskel fra dette så udelukker Maastricht en sådan hjælp. Alle en lavkonjunkturs byrder skal uden hjælp bæres af hver enkelt medlemsstat. Det er hensigten at tvinge hver regering til at opretholde en "sund økonomi" v.h.a. den gode gamle metode med at hæve skatterne, skære ned på de offentlige ydelser og ved at sælge ud af statsværdierne. Dette kneb tager ikke med i betragtning, at før første verdenskrig stod fagforeningerne og arbejderpartierne relativt svagt, og at arbejderklassen selv faktisk var en minoritet i de fleste europæiske lande (England var en undtagelse, fordi det var begyndt på sin kapitalistiske udvikling meget tidligere end de andre). Siden 2. verdenskrig er styrkeforholdet mellem klasserne ændret. Reaktionens sociale reserver, især bønderne, er blevet næsten helt fjernet af den industrielle udvikling, og arbejderklassen er blevet den dominerende magt i samfundet og arbejderne vil gå imod ethvert forsøg på at fratage dem det, de har opnået siden 1945.

Forsøget på at gå tilbage til kapitalismens klassiske periode vil fremprovokere et opsving i klassekampen, der ikke tidligere er set. Men der er ikke nogen garanti for at den førte politik vil medføre det, som kapitalisterne forventer. Når de pålægger selv de svageste europæiske økonomier tunge byrder, risikerer de at fremprovokere et kollaps. Vilklårene for den planlagte monetære union går ud fra som forudsætning, at ethvert land skal stå på egne ben, for at bruge denne blandt bankfolk meget yndede talemåde. På nuværende tidspunkt kan de europæiske regeringer skaffe penge på de internationale finansmarkeder til at dække deres underskud, og (med undtagelse af Grækenland) er regnes de for sikre at låne til. Men Italiens offentlige gældsrate og pensionsforpligtigelser uden dækning for er mere end to gange så store som Tysklands. Når Italien ikke længere har sin egen møntfod og centralbank, vil en sådan svaghed uundgåeligt føre til en forhøjelse i kreditomkostningerne. New York betaler til tider højere risikopræmie end Italien, selvom dets gældsforhold i forhold til indkomst er meget lavere. Selv på nuværende tidspunkt kan de store kreditvurderingsbu-

reauer ikke blive enige om, hvordan de skal klassificere den fremtidige gæld i den nye møntfod, hvilket antyder, at der vil være store forskelle mellem de kreditvurderinger, de europæiske lande får efter 1999. Kapitalisterne i Italien og de andre svage økonomier vil blive tvunget til at betale en højere rente end de andre, på denne måde skæres der ned på deres profitrate. På længere sigt kan dette gøre økonomien i sådanne stater ustabil og forhøje risikoen for en krise. For første gang taler internationale investorer (ikke offentligt, selvfølgelig) om risiko for misligholdelse af gæld i Europa.

Ligesom Quebec også regnes for en høj risiko og skal betale meget høje præmier for at kunne låne penge, p.g.a. faren for løsrivelse, er den internationale finanskapital allerede i gang med at overveje risikoen for et sammenbrud i ØMU'en, endda før den er startet. De forudser, at de permanente nedskæringer og spareprogrammer, som forudsættes af ØMU'en, vil fremprovokere en sådan uro, at den vil bryde sammen. Startende med Italien og Finland vil de svagere økonomier blive tvunget til at trække sig. I tilfælde af krise vil det hele sandsynligvis gå i opløsning. Under alle omstændigheder er det ikke sikkert, at det vil lykkes dem at nå ØMU'ens sidste fase til deadline i 1999. Hvis det bliver forsinket, kan det måske overhovedet ikke nås:

"Dem, der aner en smule desperation, peger på Hr. Santer's advarsel sidste uge om, at den fælles mønt vil dø, hvis den forsinkes længere end den aftalte ikrafttrædelsesdato i 1999. I erindring om, at det var de europæiske regeringers nølen, der havde begravet planerne om en vesteuropæisk forsvarsunion i 1950'erne, fortalte Hr. Santer til en schweizisk avis: 'Dette eksempel viser, at en forsinkelse af møntunionen vil være enden på den.' " (Financial Times, 13/2/96, min fremhævelse - A.Woods)

Imidlertid er den reelle grund til, at ØMU'en vil slå fejl, de europæiske kapitalisters manglende evne til at opnå den vækst på 5 eller 6 procent årligt, som de nød godt af før i tiden.

"...Hr. Wim Bergans, talsmand for ETUC i Bruxelles, støtter ligeledes tanken, men forsigtigt: 'Vi vil ikke åbne op for forhandlinger angående ØMU'en igen, men der kommer ingen ØMU, så længe der er 20 millioner arbejdsløse i Europa.' " (Ibid.)

Er EU progressiv?

En af grundene til EU's eksistens er at sørge for fortsat udnyttelse af de tidligere europæiske kolonier i Afrika, Caribien etc. Den eneste forskel er at det er en fælles udnyttelse, modsat det gamle topartsforhold mellem en koloni og dets imperialistiske hersker, og udplyndringerne udføres gennem handelsmekanismer, modsat det direkte røveri begået under militært herredømme. De tidligere kolonier bruges som kilde til billig råvarer og

også billig arbejdskraft, selvom dette ikke er så vigtigt, som det var før i tiden - nu, hvor der er massearbejdsløshed. I perioden med opsving har kapitalisterne i Europa opfordret et stort antal arbejdere fra tidligere kolonier i Afrika, Asien, og Caribien til at immigrere, så de kunne bruges som billig arbejdskraft. Nu, hvor der er nedgang kan de ikke længere bruges. I stedet er de blevet syndebukke for massearbejdsløsheden og ofre for højreorienterede demagoger som Le Pen i Frankrig. Racisme er en uadskillelig del af imperialismen og et folks hersken over et andet.

Lenin pointerede, at et af hovedtrækkene ved imperialismen er finanskapitalens dominerende rolle. Maastricht-traktaten er et godt eksempel på dette. Under det nye system vil hovedparten af den økonomiske magt (i hvert fald teoretisk) være i hænderne på en europæisk centralbank, ledet af en bestyrelse bestående af 6 interne ledere (herunder direktøren) og direktørerne for centralbankerne i medlemslandene. Hele denne plan er blevet stykket sammen af Bundesbanken, der efter sigende skulle være "uafhængig" af den tyske regering. Faktisk er det meningen at den nye centralbank skal være endnu mere uafhængig, da den ikke skal stå til regnskab for nogen valgt national regering. Det tandløse europæiske "parlament" er i endnu højere grad end de nationale regeringer slet og ret kun en snakkebutik, som kun kan træffe afgørelser om mere eller mindre ligegyldige spørgsmål. Banken skal kun af og til "aflægge forklaring" for det europæiske parlament - et pudsigt forslag, der kan få selv en bankmand til at le. Hvad vi reelt har her, er et tydeligt udtryk for finanskapitalens stræben efter uhæmmet magt, efter at befri sig selv fra alle begrænsninger og efter totalt herredømme. Lenin forklarede for lang tid siden, at essensen i imperialismen er bankernes og de store monopolars dominerende rolle. De nuværende forslag udgør en tydelig bekræftelse af denne analyse. På et kapitalistisk grundlag betyder "europæisk samling" slet og ret finans- og monopolkapitalismens totale dominans, til skade for massernes interesser - arbejderne, bønderne, de arbejdsløse, pensionisterne og mindre handelsfolk. Disse banker og deres allierede i bestyrelsesrummene i de store monopoler kan vi roligt regne med vil føre en ubarmhjertig politik, der går ud på at klemme den sidste lille dråbe profit ud af befolkningen, i kapitalens hellige navn, uden respekt for de sociale konsekvenser.

Dette er præcis, hvad vi mener, når vi påpeger, at idéen om europæisk samling på et kapitalistisk grundlag er en reaktionær utopi. Det er en utopi, fordi det ikke kan føres fuldt ud i livet. De eksisterende dybe konflikter mellem kapitalisterne i de forskellige nationalstater vil uundgåeligt medføre, at disse forsøg vil gå under på et tidspunkt. Paradoksalt nok vil hvert eneste forsøg på at indføre en fælles møntfod føre til endnu mere krampagtige og bitre spændinger mellem landene. Men for så vidt det lykkes dem at opnå større integration, vil det blot betyde, at

bankerne og monopolerne opnår endnu mere uindskrænket magt over folkenes liv. Det er derfor ikke kun en utopi, men en reaktionær utopi. Der er absolut intet progressivt over det.

Centralbanken er teoretisk set uafhængig, og den vil være den eneste bank i verden, der bliver styret af en traktat underskrevet af 15 lande. I praksis vil det medføre politik i de mest magtfulde staters interesse, det vil først og fremmest sige Tyskland. Idéen om en overnational centralbank, fri fra nationalt pres, er en gang selvindlysende sludder. På samme måde kan de store multinationale firmaer ikke løsrives fra deres nationale grundlag på trods af, at de opererer på verdensplan. Er der måske nogen, der er i tvivl om, at General Motors er et amerikansk firma? Eller at Mitsubishi er japansk? På samme måde vil den europæiske centralbank også i sidste instans blive styret af Bundesbanken, hvilket bestemt vil afspejle den tyske kapitalismes nationale interesser. Ved at føre en konservativ finanspolitik, angiveligt af egen fri vilje, vil Centralbanken give Bonnregeringen og alle de andre den fornødne undskyldning for nedskæringerne og for arbejdsløsheden, der følger deraf, så det ser ud, som om det intet har at gøre med dem, men er det uundgåelige resultat af de hellige frie markedskræfter og økonomisk "uafhængighed". Hvem kan sige noget imod det? Faktisk vil der komme masser af diskussioner, og nogle ganske heftige nogle endda.

Det er på ingen måde sikkert, at centralbankens intentioner kan blive ført ud i livet. Forsøget på at føre en politik, der indebærer et permanent minimumsbudget, kan ikke opretholdes. Det vil føre til den ene sociale eksplosion efter den anden, med strejker, generalstrejker, massedemonstrationer og endda oprørsbevægelser. Det, der skete i Albanien, var en advarsel. Under visse omstændigheder kan der komme nye "Albanien'er". Vi er trådt ind i en helt ny periode, der er karakteriseret ved pludselige og skarpe vendinger i situationen. Den herskende klasse i Europa har selv sæt problemerne, og de vil komme til at høste dem tusindfold ind igen. Situationen vil mere ligne 1920'erne og 1930'erne end den periode, vi har set de sidste 50 år.

Ikke desto mindre har de avancerede kapitalistiske magter ophobet et betydeligt lag fedt de sidste 5 årtier. Hvis de kommer til at stå over for en massebevægelse, bliver de på et vist tidspunkt måske nødt til at opgive deres planer og vælge en strategi med reflation. Selv nu har den monetaristiske "neo-liberale" politik vist sig at have spillet fallit. Tanken om privatisering møder modstand selv hos middelklassefolk. Der vil komme massiv modstand mod det og en stærk venstredrejning. Det er ironisk, at de reformistiske ledere netop er så glade for "markedet" på det tidspunkt, hvor det er ved at bryde sammen. Forsøget på at indføre permanent skræbede budgetter vil falde sammen, og samtidig med det alle planerne for en fælles europæisk møntfod. En tilbage-

venden til inflation vil hurtigt underminere Euroen på de internationale markeder. Men et fald i Euroens værdi vil få andre konsekvenser.

Opsvinget i USA vil stoppe - måske samtidigt med at europæerne forsøger at introducere den nye møntfod. En nedgang i USA vil sætte dollaren under pres, specielt set i lyset af USA's vedvarende udenrigsgæld. Dette kunne medføre en ny omgang konkurrencemæssige devalueringer, når amerikanerne tillader dollaren at falde, så de kan opretholde konkurrenceevnen i deres eksport. Det var præcist den slags konkurrencemæssige devalueringer, der underminerede verdenshandlen før anden verdenskrig og forvandlede lavkonjunktoren til en verdensdepression. Tilbagevenden til sådanne forhold er meget vel muligt i den kommende periode.

En sjov side af EU-debatten er, set udefra, de idéer, som nationalistiske har fremsat, f.eks. i Baskerlandet og Skotland, om at EU på en eller anden måde repræsenterer en progressiv udvikling, der vil være til gavn for små nationer. De forsøger at pynte på virkeligheden ved at tale om "Europa for folket". Hvilken tåbelighed! Siden hvornår er lederne af de store banker og monopoler begyndt at handle i de små nationers interesse? Dette er typiske fordomme hos de nationalistiske middelklasseledere, der afviser klasseanalysen af samfundet og derfor uundgåeligt vil komme under indflydelse af den herskende classes idéer. Et kapitalistisk EU vil langt fra gavne baskerne, skotterne eller waliserne, men det vil nedtrampe deres interesser og ødelægge deres industri og forarme befolkningen. Kendsgerningen er, at et kapitalistisk Europa er en blindgyde for alle folkene.

Marx om "frihandel"

For over hundrede år siden forklarede Karl Marx, at i kampen mellem de konservative og de liberale om frihandel kontra protektionisme blev arbejderklassen nødt til at opretholde en uafhængig position. Vi var hverken for eller imod det ene eller det andet. Dette var blot en kamp mellem de forskellige fløje i den herskende klasse (jordejere og fabrikanter), som arbejderne ikke havde nogen interesse i.

Den nuværende debat om ØMU'en har en slående lighed med kontroversen om frihandel i det sidste århundrede. I den herskende klasse i England var der, dengang som nu, markante meningsforskelle fløjene imellem. Det jordejende aristokrati forsvarede protektionismen for deres egen skyld, mens de fremvoksende industrielle kapitalister forsvarede deres egne interesser og talte for frihandel. (Det er unødvendigt at sige, at de svagere kapitalister i Frankrig og Tyskland på det tidspunkt alle var for protektionisme). I løbet af denne kamp, der blev meget heftig, søgte de rivaliserende fløje i den herskende klasse begge at få arbejderklassens støtte. Hvor stod Marx og Engels henne i dette spørgsmål? De gik ind for klas-

seuafhængighed og tilrådede på det bestemteste arbejderne at afvise at støtte nogen af de to sider. Dette på trods af det faktum, at man kunne argumentere for, at frihandel var mere progressivt end protektionisme. Men spørgsmål som dette kan aldrig afgøres teoretisk. Det er nødvendigt at stille spørgsmålet konkret, det vil sige ud fra en klassemæssig synsvinkel, og det står klart, at arbejderklassens interesser ikke blev tilgodeset af nogle af disse politikker. Kun en socialistisk politik kan tilgodeset arbejderklassens interesser. Dette er stadig lige så sandt i dag som for 150 år siden, da Karl Marx holdt sin tale om frihandel. Dette spørgsmål er noget anderledes, men principperne er de samme.

Vores holdning til EU er identisk med den, som Marx havde i datidens diskussion om frihandel kontra protektionisme. Han forklarede, at arbejderklassens interesser hverken var for frihandel eller protektionisme, men for international socialisme. At debatten om frihandel afspejlede de interesser, som de forskellige sektioner i den herskende klasse havde. Det var en fælde at vælge side i denne stridighed, og arbejderbevægelsen var nødt til selv at tage politisk stilling. Det samme er gældende for os. Vi er hverken for eller imod udmeldelse af EU på et kapitalistisk grundlag. Arbejderklassens interesser er ikke repræsenteret i nogen af tilfældene.

Det er helt forkert at argumentere for devaluering eller "reflation" (dvs. inflation) som en måde at løse kapitalismens kriser på, som nogle venstreorienterede gør. Dette er på ingen måde en løsning. Det repræsenterer et indirekte angreb på levestandarden gennem prisforhøjelser, og vil under alle omstændigheder ende med endnu værre deflation end før. Set fra arbejderens synspunkt kan der ikke vælges mellem inflation og deflation. Det er to sider af samme sag, valget mellem halshugning eller stegning over åben ild. Vi vil hverken have det ene eller det andet, det vi ønsker er retten til at leve og arbejde under tålelige forhold. Men det er uforeneligt med profitens herredømme, som vi lever under nu. I USA har manien med at begrænse statens udgifter faktisk ført til et forsøg på at ændre grundloven, så budgetunderskud blev ulovlige. Selv de borgerlige økonomer anser dette for vanvittigt.

For et klassemæssigt alternativ til den europæiske union

Betyder dette, at vi er ligeglade med spørgsmålet om Maastricht-traktaten og den europæiske union? Overhovedet ikke. Men vi insisterer på, at dette spørgsmål, som alle andre, bliver taget op ud fra et klassemæssigt synspunkt og ikke andet. Arbejdere over hele Europa, som står overfor at blive ramt af nedskæringer og lukninger, sætter spørgsmålstejn ved EU's klassekarakter. Titusinder har været på gaden i protest mod mistede job i både Tyskland, Frankrig, Belgien og Spanien. Som en belgisk metalarbejder udtrykte det for nyligt: "EU er for kapitalen,

det er et Europa, som intet gør for arbejderne". Denne følelse vil blive mere udbredt og gøde jorden for kamp over hele Europa mod bankernes og kapitalisternes diktatur, som undertrykker alle mennesker på vores kontinent. For at denne kamp skal lykkes, er det vitalt, at arbejderbevægelsen ikke bliver viklet ind i såkaldte alliancer med den reaktionære del af kapitalistklassen, som hyklerisk forsvarer en indbildt "national enhed".

Det, der er brug for er et klart klassealternativ til det kapitalistiske EU. Når vi har med spørgsmål af den slags at gøre, er vi nødt til at tage udgangspunkt i fundamentale betragtninger. Socialister må indtage et uafhængigt klasseyndpunkt og ikke lade sig skubbe over i positioner, hvor de forsvarer den ene eller anden gruppe kapitalisters interesser. Det er ikke arbejderbevægelsens opgave at støtte op om forskellige grupper af kapitalister, men derimod at kæmpe for en socialistisk omvæltning af samfundet, nationalt og internationalt, som den eneste løsning på vores problemer. Glemmer man dette, vil man uundgåeligt ende i en gang rod.

Vi har vænnet os til, at højredrejede arbejderledere udtrykker synspunkter, der tilhører storkapitalen - det er trods alt deres rolle. Men uheldigvis behandler venstreformisterne, selv de bedste og mest ærlige, disse spørgsmål ud fra et kapitalistisk grundlag, i stedet for at gøre det udfra et classesynspunkt. Derfor ender de med at forsvare en reaktionær holdning. De befinder sig i selskab med alle mulige højredrejede, chauvinistiske elementer og arbejderklassens erklærede modstandere. Dette er uundgåeligt, hvis man ikke fastholder de helt grundlæggende klasseprincipper og et socialistisk perspektiv.

At være imod monopolernes Europa betyder ikke, at vi skal støtte den slags "nationale uafhængighed", som Euroskeptikerne står for. National selvforsyningspolitik (autarki) har slået fejl overalt, hvor man har forsøgt sig med det og vil uundgåeligt også slå fejl i den moderne epoke, hvor alting er bestemt af verdensøkonomien. Forsøg på at opbygge "socialisme i ét land" førte til en katastrofe i Rusland og Kina, selvom de begge var store økonomier med enorme ressourcer i ryggen. Hvilken fremtid vil der være for små stater som England, Frankrig, ja selv Tyskland, hvis de var isolerede? Tanken om at kombinere Europas økonomiske ressourcer - og hele verdens - er et progressivt mål, som viser, hvad der er den eneste vej frem for menneskeheden, ud af den nuværende krise. De to hovedforhindringer, der hindrer den videre udvikling af industri, landbrug, videnskab og teknologi på verdensplan, er den private ejendomsret til produktionsmidlerne og nationalstaten. Kun ved at rydde disse forhindringer af vejen kan samfundet bryde disse lænker, der hæmmer dets udvikling. Derfor er det reelle alternativ til det kapitalistiske EU ikke "national uafhængighed", men et Europas forenede socialistiske stater.

Idéen om et forenet kapitalistisk Europa, er som Lenin for lang tid siden forklarede, en reaktionær utopi. På den ene side er det umuligt at opnå et virkeligt forenet Europa på et kapitalistisk grundlag. De enkelte nationale kapitalistklassers interesser udelukker dette. I realiteten er det, som er foreslået i Maastricht-traktaten, meget langt fra det. Men selvom de kunne opnå enhed, ville det være fuldstændigt reaktionært, da det kun vil kunne virkeliggøres ved brug af de mest brutale midler. Hitler forsøgte det v.h.a. militær erobring og besættelser.

Marxister og EU

Den europæiske union er intet andet end en kapitalistisk klub, en glorificeret toldunion, oprettet til at fremme den europæiske storkapitals interesser. Det har intet tilfælles med arbejderklassens interesser. Dette er vores udgangspunkt. Vores modstand mod EU er præcis den samme som vores modstand mod kapitalisme generelt. Vi må have en klar, uafhængig klasseholdning. Det eneste alternativ til det kapitalistiske EU er Europas Forenede Socialistiske Stater.

Dette er vores generelle holdning. Det er imidlertid nødvendigt at kæde de generelle krav sammen med et konkret program, hvor man går imod alle de forsøg, der er på at få kapitalismens krise lempet over på arbejderklassens skuldre, de gamle, de arbejdsløse, de syge, kvinderne og ungdommen. Der er en voksende opposition i arbejderbevægelsen, specielt på venstrefløj, imod de betingelser, der er sat i Maastricht-traktaten for en monetær union. Vi er modstandere af Maastricht-traktaten, sådan som vi er modstandere af alle de skridt, kapitalismen tager imod arbejderklassen. Ikke desto mindre må vi ikke have illusioner om, at forringelserne simpelthen kommer på grund af Maastricht-traktaten, ligesom "venstrefløj" gør. Maastricht bliver brugt som en undskyldning eller et rørsår for de nedskæringer og angreb, der foregår over hele Europa. Disse angreb ville være blevet gennemført med eller uden Maastricht-traktaten. Ifølge den højreorienterede avis *The Economist* "er udgifterne til arbejdskraft for høje". De må nedbringes for at bringe de europæiske kapitalister på fode igen. Denne situation kommer af selve kapitalismens krise. Dette er årsagen til, at der sker forringelser samtidigt over hele den kapitalistiske verden, fra Europa til Japan og USA.

På trods af alle modsætningerne er de største kapitalistiske lande i Europa, specielt tyskerne og franskmændene, opsatte på at fortsætte med at opbygge den fælles europæiske møntfod. Det er planen at introducere den i begyndelsen af 1999. Men dette kan selvfølgelig hurtigt blive afblæst, med en ny verdenskrise i vente. Hvad mener vi om den europæiske møntfod? For det første kan vi ikke overveje det ud fra et rent teoretisk synspunkt. Hvem er det, der vil indføre den, og hvorfor? Under kapitalismen er vi nødt til at modsætte os indførelsen af en fælles møntfod, da den vil blive brugt til at skære i vores levestandard. Men det er klart, at i et socialistisk Europa

vil en fælles møntfod blive indført for at lette planlægning og udveksling. Men under kapitalismen er det et andet spørgsmål. Det er ikke et teoretisk spørgsmål om at være enten for eller i mod princippet om en fælles møntfod - vi er nødt til konkret at tage med i vores overvejelser, hvordan den vil blive brugt til at gennemføre angreb på vores levestandard osv. Med andre ord er vi nødt til at fremhæve alt, hvad det indebærer og har af konsekvenser for arbejderklassen med en fælles møntfod på kapitalistisk grundlag. Ved en folkeafstemning ville vi anbefale et nej til den fælles møntfod og argumentere for et socialistisk Europa.

Selv der hvor EU lader, som om de står for arbejdernes interesser ("den sociale dimension"), er der ikke nogen reel beskyttelse mod kapitalistisk udnyttelse. Det eneste virkelige forsvar er arbejdernes enhed, organisation og klassebevidsthed - og deres kampvilje. At alt dette eksisterer og er i vækst, kan man klart se af de arbejdskampe, der har været i Tyskland, Belgien, Frankrig og andre lande de sidste par år. Der fik arbejderne ikke nogen beskyttelse fra nogen social dimension mod nedskæringer, lukninger og fyringer. Den belgiske regering brokkede sig over, at Renault ikke havde "rådspurgt" arbejderne i Vilvoorde, før de besluttede, at fabrikken skulle lukkes. Som om det ville have løst problemet. Ligegyldigt hvor meget der bliver "spurgt til råds", kan det stadig ikke løse de problemer, kapitalismens nuværende krise har skabt.

Selv der hvor det lykkes arbejderne at kæmpe imod nedskæringerne (og vi må aktivt støtte alle sådanne kampe), viser det sig, at sejrene kun kan være midlertidige. Arbejdsgiverne og deres regeringer vil snart komme med nye angreb og tage tilbage med højre hånd, hvad de har givet med venstre. Grunden til dette er ikke, at den ene eller anden minister eller arbejdsgiver er specielt ondskabsfuld, men at kapitalismen er havnet i en blindgyde. De højreorienterede ledere for socialdemokratiene og fagbevægelsen, der for længst har smidt de socialistiske idéer over bord, optræder kun som storkapitalens ekko. Men venstrereformisterne har i virkeligheden heller ingenting, der kan føre til noget. Deres reformkrav og ønsker om større offentlige udgifter er fuldstændig utopiske ud fra den moderne kapitalismes synspunkt. De prøver at basere sig på en kapitalisme, der ikke længere eksisterer. Under de nuværende forhold er "half-and-half"-politik værre end ubrugelig. Ethvert forsøg på at vende tilbage til de keynesianistiske metoder ville føre til kæmpeinflation, et sammenbrud i investeringer og valuta og en endnu værre situation end før. Der er ikke nogen, der tager sådan nogen idéer alvorligt mere. Det er kun venstrereformisterne, der tror på dem, og derfor er de ude af stand til at komme med overbevisende socialistiske argumenter mod EU, hvilket er hovedårsagen til at de er blevet besejret af højrefløj alle steder, selvom denne situation kommer til at ændre sig i den kommende periode.

Det er skæbnens ironi, at reformistlederne netop er så glade for "markedet," når det ellers er i miskredit alle steder. De kommer til at få sig en stor overraskelse. Særligt i tilfælde af en ny krise, hvilket er uundgåeligt inden for de næste par år, vil disse organisationer blive rystet i deres grundvold, startende med fagforeningerne. De nuværende fagforeningsledere er, ligesom deres politiske modstykker, gået langt til højre og afspejler derved kapitalismens pres. Nicole Notat fra Frankrig, Antonio Gutierrez fra Spanien, John Monks fra England og Hubertus Schmoldt fra Tyskland er typiske repræsentanter for denne nye ledertype, der ser på problemerne ud fra et kapitalistiske grundlag i stedet for ud fra et klasse-mæssigt synspunkt, og derved kommer de til at stå som forsvarere for reaktionen. De befinder sig i selskab med alle mulige slags højreorienterede nationalister og erklærede fjender af arbejderklassen. Dette er uundgåeligt, så længe man ikke holder sig til de basale klasseprincipper og har et socialistisk perspektiv.

Det er kun en marxistisk politik baseret på arbejderinternationalisme og et program for en socialistisk omformning af samfundet, der kan bevæbne arbejderbevægelsen til virkelig kamp mod kapitalisternes Europa. Det er nødvendigt at kæmpe for ekspropriering af bankerne, finanshusene og monopolerne og for en socialistisk planøkonomi under arbejderklassens egen demokratiske ledelse og kontrol. Vi må have et internationalistisk perspektiv baseret på behovet for at forene hele Europas enorme produktionspotentialer på harmonisk vis og fjerne grænserne - barbariets efterladenskaber - og skabe betingelserne for fri bevægelse og broderskab mellem folkene. En demokratisk socialistisk produktionsplan, der trækker på Europas enorme økonomiske, materielle og menneskelige ressourcer, vil gøre det muligt at sætte en stopper for det nuværende arbejdsløshedsmareridt. En øjeblikkelig arbejdstidsnedsættelse til 32 timer om ugen er den første betingelse for at få 18 millioner europæere tilbage i arbejde. Produktionen vil nå uanedede højder, når den først bliver befriet for de kunstige hindringer, som produktion for profit og nationalstatens snævre rammer sætter. Det er den måde man skal "gøre økonomien fri" og ikke gennem galskaben i det kapitalistiske anarki! På socialistisk grundlag vil vi ikke længere tale om en målsætning på ynkelige to eller tre procent, som man har nu, men om allermindst en vækstrate på 10%!

En sådan målsætning - der er meget beskeden for en planøkonomi med Europas samlede ressourcer i ryggen - ville betyde, at man i løbet af bare to femårsplaner ville kunne fordoble rigdommen i Europa. Der ville ikke længere være tale om spareprogrammer, nedskæringer, lukninger af hospitaler og skoler. Tværtimod. Det ville være muligt at iværksætte det mest ambitiøse program for offentlige arbejder, der nogensinde er set. I stedet for faldende levestandard og længere arbejdstid ville man kunne give folk stigende lønninger og pensioner hvert år og samtidigt mindske arbejdsdagens længde, efterhånd-

den som den stigende produktion skabte større rigdomme. I løbet af meget kort tid ville vi kunne afskaffe fattigdom og mangel selv i de mest tilbagestående områder i Europa.

Dette ville så på sin side gøre det nationale problem til noget, der hørte fortiden til. Inden for en blomstrende og demokratisk socialistisk union ville ethvert folk være garanteret fuld lighed og selvstyre til at kontrollere deres egne sager, tale deres eget sprog og udvikle deres egen kultur. I stedet for at undertrykke og kvæle de små nationer ville et socialistisk Europa give dem fuld frihed til at udvikle sig og nyde godt af fremgangen. Og i den gamle, reaktionære og klaustrofobiske nationalismes sted vil der træde en ny ånd, der svarer til den moderne tidsalders krav - en broderskabs og samarbejds ånd, der vil blomstre op mellem folkene, når de bliver klar over Europas fulde potentialer. Det vil lyse op som et eksempel til efterfølgelse for Afrikas, Asiens og resten af verdens folk, og det vil lægge grundstenen til den socialistiske verdensføderation!

Dette er ingen utopi, men en fuldstændig realistisk - endda temmelig beskeden - vision om, hvad der vil være muligt på grundlag af den nuværende produktivitetsskapacitet inden for europæisk industri, landbrug, videnskab og teknologi. Men dette potentialer kan ikke udnyttes, så længe Europa stadig er delt og under en håndfuld bankers og store monopolars herredømme. At slippe ud af dette reaktionære kvælertag og iværksætte den fuldstændige omformning af samfundet - det er det eneste mål, der virkelig er værd at kæmpe for for arbejdere og unge her på tærsklen til det 21. århundrede - det er kampen for menneskeheds befrielse fra det kapitalistiske barbari og for en verden, mennesker kan leve i.

- **Nej til EU! Ikke flere nedskæringer!**
- **Nej til finansfolkene og kapitalisternes Europa!**
- **Nationaliser bankerne og monopolerne under arbejdernes egen demokratiske ledelse og kontrol!**
- **For Europas Forenede Socialistiske Stater!**

Den marxistiske avis for arbejderbevægelsen **SOCIALISTISK STANDPUNKT**

SOCIALISTISK BAGGRUND er en række pjecer som beskæftiger sig med forskellige sider af de marxistiske ideer. For at ændre verden er det nødvendigt at diskutere de problemer som findes i samfundet og studere de marxistiske ideer og de erfaringer som socialister har gjort sig i tidligere kampe. Indtil videre er der udgivet 8 numre i serien, og flere er under forberedelser.

Udgivet:

1. Hvad er marxisme?
2. Et socialistisk alternativ til den europæiske union
3. Et socialistisk svar på kapitalismens globalisering
4. Marxisme og kampen imod imperialismen
5. Marxisme og kvindens frigørelse
6. Marxisme og religion
7. Om masseorganisationerne
8. Den cubanske revolution

SOCIALISTISK STANDPUNKT er en gruppe marxistiske arbejdere og unge, der er aktive i arbejderbevægelsen. Vi mener at, at kapitalismen ikke længere kan tilbyde andet end nedskæringer, øget arbejdspress, massearbejdsløshed og fattigdom. Derfor må det kapitalistiske system fjernes og erstattes af en socialistisk planlægning af produktion. Vi støtter og deltager i den danske arbejderbevægelses kamp som en del af den internationale arbejderklasses kamp. I **SOCIALISTISK STANDPUNKT** mener vi at det i en kapitalistisk verden er vigtigt at være internationalt organiseret. Vi har bl.a. søsterorganisationer i Pakistan, Venezuela, Nigeria, USA, England, Frankrig, Sverige, Spanien og Rusland og mange flere steder. Vi opfordrer alle, der sympatiserer med dette, til at kontakte os og være med til at opbygge den marxistiske tendens i den danske arbejderbevægelse.

Udover **SOCIALISTISK BAGGRUND** udgiver vi også avisen **SOCIALISTISK STANDPUNKT**, som udkommer seks gange om året. Du kan også for 100 kr., eller 150 kr. i støttepris, få et abonnement.

Besøg vores Internetsider:

- **WWW.MARXIST.DK** - Socialistisk Standpunkt's hjemmeside med artikler om både den danske og den internationale klassekamp i alle dens aspekter, vores egne aktiviteter og kampagner, samt teoretiske artikler om de marxistiske ideer. På siden er det ligeledes muligt at bestille alle vores materialer og se alle de gamle aviser og andet materiale. Opdateres flere gange om ugen.
- **WWW.MARXISTER.DK** - Side med marxistiske originaltekster først og fremmest af marxismens to fædre, Karl Marx og Friedrich Engels (bl.a. begge deres udvalgte værker) og Lenin og Trotsky, der videreførte deres teorier. Derudover indeholder siden dog også tekster af bl.a. Marie Nielsen, Alan Woods og Ted Grant, samt div. emneopdelinger og introduktions- og læseguider.

Kontakt os:

E-mail: marxist@marxist.dk Tlf.: 61 65 10 88
Pr. brev.: Degnestavnen 19 st. tv., 2400 Kbh. NV.



MARXIST DK